

MŪSU
VISUOMENĖJ

Po Tarybos posėdžių

Svarbiausias Amerikos Lietuvių Tarybos posėdžių klausimas buvo bendruomenės klausimas. Juo ir iš šalies buvo daugiausiai domėtasi, buvo siūstos įvairios sugestijos. Apie tai plačiau rašoma aštuntajame puslapyje.

Be to, buvo dar visa eilė ir kitų klausimų, kurių tarpe žymesnis buvo — Informacijos Centro klausimas. Ir anksčiau būrė žinoma, o iš pranešimų dar labiau paryškėjo, kad toji įstaiga atlieka daug svarbių ir naudingų darbų, kurių "paprasta akis" dažniausiai negalima nei matyti, kadangi darbai neskirti pačios įstaigos pasigarsinimui. Bet dėlto neišvengiamai kilo klausimas, ar Taryba, jei jos finansai nepadidės, galės išlaikyti tokią įstaigą. Juo labiau, kad tokios įstaigos darbas, kad būtų sėkmingesnis, kaip tik reikia kiek galima mažiau kuklumo išlaikyti. Dažnai tokios rūšies darbai kaip propaganda ir informacija pusę reikiamų lėšų gali ir visai nepasiekti tikslų, todėl kartais susidaro padėtis, kurioje, jei negali padaryti kiek reikia, tai ir dalimi beveik ir pradėti negalima.

Informacijų Centras ir jo reikalingumo mintis turėjo Taryboje daug uolių šalininkų. Vos tik paminėjus, kad reikia pagaloguoti, kad daryti, ar Tarybos išdai gali pakelti tas išlaidas, pakilo visa eilė Informacijos Centro nuopelnų įrodinėtųjų, nors jų niekas nei nebuvo pradėjęs neigti.

Žinoma, jeigu į Informacijos Centrą žiūrėtumėm, kaip į priemonę Lietuvos bei lietuvių reikalams populiarinti amerikiečių spaudoje, tai tada turėtumėm pripažinti, kad Inf. Centras ne daug toje srityje gali, ir kad šiandien jau ne tie laikai, kada už straipsnį apie Lietuvą laikraščiai mokėdavo paprašyti kelių šimtų tūkstančių dolerių. Dabar labai dažnai pasirodo gerų straipsnių apie Lietuvą ir lietuvių ir už tai visai nereikia mokėti, kartais jie pasirodo net lietuviams to ir nepaprašius.

Bet Inf. Centro uždavinius suprantant plačiau, niekas negali ginčyti jo reikalingumo. Tenka tik pagaloguoti, ar pajėgsim jį išlaikyti bent reikalingame pajėgumo minimume. Taryba tuo tarpu pasitenkino tik nuomonių pasikeitimu, palikdama tą reikalingą atečiai išspręsti.

Dar vienas svarbus klausimas buvo — pastoviu mokesčiu apsidėjimas Lietuvos išlaisvinimo reikalams. Tai yra viena iš problemų, kuri geriausiai galėtų išspręsta, sprendžiant bendruomenišką susiorganizavimo klausimą. Tačiau Tarybos Vykd. Komiteto vardu Tarybos išdinininkas jau dabar patiekė tokio mokesčio apsidėjimo ir rinkimo planą, kuris be didesnių diskusijų ir buvęs priimtas, kaip laikinis bandymas. Didensio susidomėjimo tas planas nekėlė, kadangi pats siūlytojas parodė, kad jis ta priemonė netiki, o pasiūlo lyg ir neapsižadamas reikalavimais, raginančiais, kad tai būtų padaryta. Buvo ir pabrėžta, kad šis planas siūlomas tik tarp ko kita — "kaip pridėklas", o visos ligšiolinės lėšų sukėlimo priemonės pasilikus pagrindinėmis. Didžiausia to plano yda, žinoma, yra ta, kad jis kalba apie mokesčių tik vienam tikslui. Vadinas, planas nepretenduoja į kūrimo vieno bendro išdo visiems centriniams uždaviniams. Dabartinės nusiskundimų sukeliančios pailnavos pašalinti siūlomasis planas nei nepretenduoja, o atsisardamas tik šalia kitų metodų, jį greičiau didina. Atsiskaitymo sistemos niekas nei nenanašrinėjo, bet susidūrė įspūdis, kad ji kažin ar gali būti efektyvi. Kadangi tačiau Vykd. Komite-

EINA
35
metai

DIRVA

THE FIELD

Atsk. Nr.
8
centai

Tyla prieš audrą?

Korėjos fronte Jungtinių Tautų kariniai daliniai vietomis vėl pasiekė Mandžūrijos sieną, beveik nesutikdami pasipriešinti. Diplomatiniam JTO šta'e pereiną savaitę ilgį, palyginti, buvo ramu. Bet už tos išvirsinės ramybės, kaip kokia šmėkla, glūdi baimė, kad, gal būt, tuoj prasidės trečiasis pasaulinis karas, arba gal jis jau yra net ir prasidėjęs...

Iš Amerikos pusės puvo parodytas didžiausias taikos noras. Trumanas ir Achesonas savo viešose kalbose stengėsi įtikinti dabartinius Kinijos valdovus, kad Amerika nenori nieko bloga daryti prie Korėjos — Mandžūrijos sienos esančioms elektros jė-

gainėms, kad sutinka su tokiu dalykų sutvarkymu tame pasienyje, kuriuo Kinijos interesai būtų ko geriausiai apsaugoti.

Tik pabrėžė, kad, jeigu kinai, nieko neatsižvelgdami, vis dėlto nori kariauti tai jiems teks atsakomybė už tą tragediją, kurią jie savo elgesiu sukels.

Kinijos valdovai atsakė teli gražu ne taikingai. Jie tiesiog išjuokė Trumano ir Achesono taikingus žodžius, vadindami tai melu, ir apkalbino Ameriką, kad ji "užgrobusi" Formozą.

Šiuo metu New Yorke laukia Kinijos komunistinės vyriausybės delegacija, kuri siunčiama tačiau kalbėtis tik apie Formozą, bet ne apie Korėją. Vis dėlto manoma, kad kai pradės kalbėti apie vieną dalyką, tai nebus galima nutylėti ir kitą.

Tuo tarpu spėja, kad kinų tikslai yra tokie:

1) Apsdrausti interesus Mandžūrijos pasienyje. Tai jiems iš anksto pažadėta.

2) Gauti teisių pripažinimą ir Formozą drauge su bilietu į JTO.

Amerika ir čia nėra tarusi galutinio žodžio ir nėra negalimas dalykas, kad už atsitraukimą iš Korėjos raudonijai čia gali susilauti didelių nusileidimų.

3) Neabejotina, kad kinai reikalauja tuojau atitraukti iš Korėjos amerikiečių ir kitas karines pajėgas. Čia nuolaidų lyg ir nebegalėtų būti, nes yra oficialiai nutarta, jog tos pajėgos liks ten, kol bus visiškai atstatyta tvarka. Bet čia tai ir kinai gali nusileisti ir to atitraukimo ilgiau palaukti.

Bet jeigu kinų (ir Maskvos) užsimojimai siekia daugiau? O tai gali būti. Ir čia gali labai greit būti prieita prie taško, kuriame gali paaiškėti, kad... trečiasis pasaulinis karas jau yra pasidėjęs. Tokia yra šios savaitės tyla...

Trumpai kalbant

▼ Nuo karo pradžios Korėjoje jau sunaikinta 800 Rusijos gamybos tunkų.

▼ Korėjoje kariaujantieji kariai jau gavo šiltą aprangą, pritaikytą žiemos šalčiams.

▼ Vakarų Vokietijoje sąjungininkai turi įsirengę gerą radaro tinklą. Vos tik įskrido į Vokietiją keli čekų ir rusų lėktuvai, juos tuojau pasitiko amerikiečių naujieji spausminiai naikintuvai.

▼ Kanadoje netrukus pradės veikti Vokietijos konsulatą.

Tai pirmas dipl. santykių atnaujinimas po karo.

SUSIPAŽINKITE
su šimtanošimtinio lietuivio
nuotykiu Amerikoje!

Šiame numeryje pradėdame spausdinti Vytauto Alantos straipsnių eilę, pavadintą bendru vardu — "Šimtanošimtinis lietuvis Jonas Pakrantis Amerikoje".

Vyt. Alantas yra rašytojas ir žurnalistas — publikuoja straipsnius apie lietuvių gyvenimą Amerikoje, tų sugebėjimus: publicistines temas nagrinėja apsakymų, eilėse, dainose. Todėl palistieji klausimai pasirodo tikrai gyvenimiškoje šviesoje, lengvi skaityti ir sudaro gražią progą pagaloguoti — o man ar neatsitinka panašiai?

Lietuvos — rytinės Augštaitijos miestelis — Alunta.

BENDRA KOVA IR VIENYBĖ

Latvijos Nepriklausomybės šventės proga.

LOS ANGELES, Calif. — Palaikant laimingą tradiciją, Latvijos nepriklausomybės šventę, kurią jau buvome įpratę drauge minėti ir Lietuvoje, lygiai ir išievojote tampa svarbi proga pabrėžti ir pagilinti Baltijos tautų likimo vienybę. Kelių šimtų latvių kolonija prie Ramiojo vandenyno lapkričio 18 dieną, minėdama nepriklausomybės sukaktuves, šiais metais pakvietė ir lietuvių visuomenės atstovus. Šiais metais lietuvių "delegaciją" sudarėme daugiausia laikraštinkai: Lietuvių Dienų magazino redaktorius J. Vitėnas, leidėjas A. Skyrius, V. Trumpa, Vl. Bakūnas, dailininkas P. Pūzinas, Masaitis, Derlingai ir kt.

Šventės programai vadovavo Pietinės Kalifornijos latvių draugijos pirmininkas, vienas iš Rygos Briva Zeme redaktorių, laikraštinkas Feliksas Krusa, kuris ta proga pasakė gražią ir lietuviams palankią kalbą. Programoje svarbiausią vaidmenį atliko ties Los Angeles įsikūrusis žymiausias latvių operos dainininkas A. Kaktinis, su kuriuo vėliau teko dalintis maloniais atsiminimais iš jo dažnų meninių viešnagių Kauno operoje. Kaktinis tebejaucia tokią gilią simpatiją lietuviams, jog kitą dieną dalyvavo vietos lietuvių

parapijos koncerte, žavėdamas klausytojus savo dainomis.

Kaip lietuvių laikraštinkai ir vienas iš Los Angeles lietuvių bendruomenės atstovų, man, galbūt, kaip senam aiščių vienybės šalininkui, teko maloni proga perduoti lietuvių sveikinimus latviams jų nepriklausomybės šventės proga. Manydamas, kad viena kita iš tų minčių gali turėti bendresnės reikšmės Baltijos tautų bendradarbiavimo reikalais, čia norėčiau pakartoti keletą savo prakalbos ištraukų. Sveikindamas latvius, tarp ko kita pasakiau:

Nereikia didelės fantazijos numatyti, koks sumaišytas, sužeistas ir pasikeitęs bus Rytų Europos tautų gyvenimas po to, kai boševikinis žvėris bus nugdomtas už Uralo ir pagaliau nustatytos tų pačios Sibiro stepės, į kurias jis šiandien siūnčia vergauti ir mirti milijonus mūsų brolių. Naujos tautų gyvenimo ir bendradarbiavimo formos bei sąlygos bus neišvengiamai būtinės ne tik mums, gintarinio Baltijos pakraščio tautos, bet ir visai senajai Europai.

Ar mūsų protai ir širdys jau dabar yra pasiruošę pasitikti tą naują ateitį? Ar mes nepavėlusim į ją, kaip aktyvūs dalyviai į Europos tautų federalizmo naują gaidynę? Ar mes savo pasyviu laukimu leisimės būti užmiršti ir vėliau kitų agresyvesnių kaimynų išnaudojami bei skriaudžiami?

Galime būti tikri, kad niekas į tautų bendravimo šeimą mūsų vėl nepakvies, jei mes tinkamai nepasireikšime patys, ir niekas mums nepadės, jei pirmiausia nepdėsime patys sau. Yra tikra, kad mūsų laisvės pastangos bus daugiau nei trigubai stipresnės, jei mes mokėsime veikti ir jausti, kaip vieno ir to paties Laisvės Kovų Legiono dalyviai. Su mumis bus skaitomasi ir reikės skaitytis, jei mes sugebėsime išieiti, kaip galimai stipresnis vienetas, būtinas ir svarus elementas Rytų Europos politikoje,

ūkyje ir kultūros kūryboje.

Tam tikslui jau nuo dabar būtų metas giliai suprasti, jog Baltijos valstybių unija, mūsų trijų tautų vienybė yra labai svarbi mūsų ateities pasisekimų ir gal net mūsų išlikimo sąlyga. Mūsų tautų ateitį ir laisvę tada galėsime laikyti garantuota, kai mes jausime ir taip veiksim, kad Vilnius, Ryga, Talinas bus bendri mūsų miestai ir sostinės. O taip pat ir kiti mūsų miestai, mūsų kultūros ar ūkio gyvenimo centrai bus bendri ir lygiai visiems svarbūs: Tartu, Daugavpilis, Liepoja, Klaipėda, Tilžė, Karaliaučius, Gardinas, Kauņas...

Mes galime tikėtis būti supratę ir naudingi sugventi su slavų tautomis, gudais ir ukrainiečiais, su kuriais lietuvių jau yra turėję didelę kelių šimtmečių bendrą vergauti ir mirti milijonus mūsų brolių. Naujos tautų gyvenimo ir bendradarbiavimo formos bei sąlygos bus neišvengiamai būtinės ne tik mums, gintarinio Baltijos pakraščio tautos, bet ir visai senajai Europai.

Norėčiau ir linkėčiau, kad šioji Latvijos nepriklausomybės šventė būtų tikroji visų lietuvių, latvių, estų, gudų ir ukrainų glaudaus kultūrinio ir politinio bendradarbiavimo pradžia ar tikslas — sustiprintai organizuotas tęsinys. Tik per mūsų tautų bendrą kovą ir vienybę laimėsime laisvę.

Bronys Raila.

CLEVELAND, Ohio. — Latvijos nepriklausomybės šventės proga Clevelando lietuviškoje radijo valandėlėje, lapkr. 17 d., buvo perduotas pasikalbėjimas su keliomis Vokietijos atvykusiu lietuviu — Latvijos Vieniybės Centro Valdybos nariu, rašytoju Em. Skujeniku. Pasikalbėjimas prasidėjo A. Kalnino daina "Ke-

ŠIOJE ŠALYJE

NAUJAM KONGRESE, jau dabar aišku, žymiausia figūra bus senatorius Taftas. Todėl pirmame po rinkimų jo pasikalbėjime su spauda dalyvavo nepaprastai daug spaudos atstovų. Šiame pasikalbėjime senatorius Taftas pareiškė, kad JAV užsienių politika turi būti peržiūrėta.

Į tą pareikimą atsiliepė Achesonas netrukus po to pasakytoje prakalboje, kurioje jis pašiepė užsienių politikos peržiūrinėtojus, lygindamas juos su nepatyrusiu ūkininku, kuris pasėjęs javus, kas rytą iškasinėdavo grūdus iš žemės ir žiūrėdavo, ar jau dygsta... Tuo tarpu dar neaišku, katras iš jų ims viršų. Nors Achesonas ir nežada atsištatydinti, tačiau daugelis spėja, kad po poros mėnesių jo gali jau nebūti. Minimas ir kandidatas į jo vietą — teisėjas Winsion, kurį savo laiku Trumanas norėjo siūsti kalbėtis su Stalinu, bet Marshallo buvo sulaukytas.

SENASIS KONGRESAS. ateinančią savaitę dar susirinks... atgiedoti savo gulgės giesmės. Nors dienotvarkėje yra labai daug klausimų, bet manoma, kad beveik nieko nebus nuspręsta.

Svarbiausias klausimas, kurį vyriausybė nori pravartyti dar per šį kongresą, yra pelno pertekliaus apdėjimas specialiu — 75% mokesčiu. To mokesčio tikslas yra ne tik didinti valstybės pajamas, bet ir užkirsti kelią ypatingiems pasipelnymams iš karinių užsakymų. Bet manoma, kad ir šis reikalas, jei Rūmuose ir pralys, tai Senate užklius ir bus paliktas naujam Kongresui, kuris susirinks po Naujų Metų. Visi sutinka su to mokesčių paskirtimi, bet ne visi vienodos nuomonės kokių būdu geriau juos imti.

MICHIGANO gubernatoriaus rinkimai vyksta dramatiškai. Balsų beveik lygiai ir paaiškėjo klaidų, tad vienu metu vienas kandidatas tarėsi jau išrinktas, kitu kitas. Pagaliau demokratų kandidatui priskaityta apie 12 šimtų balsų daugiau, bet vieškieji visi balsai turės būti perskaiciuoti, o tai truks gal net iki po Naujų metų ir Michigan valstybei gali tekti kurį laiką pasirūpinti laikiną gubernatorių.

lias į tėvynę", o pasibaigė Latvijos himnu.

Vietos ir apylinkės latvių kolonija minėjo savo šventę lapkričio 18 dieną čekų Sakalų klube. Po bendrai pagiedotos giesmės iškilmės atidarė Chr. Vīburs trumpa kalba angliskai, po kurios buvo giedamas JAV himnas. P. I. Birzniece patraus, įspūdingais žodžiais apibūdė latvių kovas už savo valstybės nepriklausomybę, latvių tautos sunkų likimą ir šviesią viltį į ateitį. Bendrai pagiedojus Latvijos himną "Dievs, švėti Latviju", Clevelando lietuvių visuomenės vardu latvius sveikino A. Augustinavičienė, pabrėždama, kad abi tautos jungia ne tik istorija ir bendros kovos dėl nepriklausomybės, bet ir dabartis, sunkūs tremties keliai ir tvirtas tikėjimas ateitimi. Šių žodžių autorius vertė jos kalbą latviškai. Meninėje dalyje deklamavo J. Pluksis, dainavo operos dainininkas J. Borgs ir A. Muceniks, pianu skambino A. Selga. Po programos buvo pobūvis. Dalyvavo nemaža ir amerikiečių.

Em. Skujeniks.

NEW YORK, N. Y. — Amerikos Lietuvių Taryba, posėdžiavusi New Yorke Latvijos nepriklausomybės sukakties dieną, telegramomis pasveikino Amerikos lietuvių vardu Latvijos pasiutini Washingtono ir New Yorke latvių koloniją, kuri ta proga turėjo atitinkamas iškilmes New Yorke Webster Hall.

V. R.

KAS ir KUR

• Iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos pranešama, kad rusai naikina ne tik žmones, bet ir miškus. Miškus kerta ne tik tam, kad miško medžiagą išvežtų į Rusiją, bet kad ir lengviau būtų kovoti su partizanais.

• Australijoje einas lietuvių laikraštis Australijos Lietuvis, organizuodamas savo spaustuvę, išleido paskolos lapus. Patys skaitytojai paskolos lapų nupirko už 700 svarų. Spaustuvė jau įrengta.

• Australijoje, Geelong, Vic., kuriasi graži lietuvių kolonija. Lietuviai vienoje vietoje jau pirkė 250 sklypų namams statyti. Planuojama pastatyti reikalingus pastatus ir lietuvių tautiniams bei religiniams reikams.

• Vokietijoje, po ilgos ligos, mirė advokatas Balys Dirmantas. Palaidotas Haslache, prancūzų zonoje.

• Vakarų Vokietijoje dabar gyvena 11,408 lietuviai. Anglų zonoje 6,387, amerikiečių — 4,525 ir prancūzų — 496. Anglų zonoje stovyklose gyvena 3,192, o privačiai — 3,195.

• Tremtiniai nusiskundžia, kad IRO centre Ženevoje tarnaujantys yra beveik vienos tautybės asmenys, kurie labai uoliai prisilaiko sovietams palankių IRO konstitucijos nuostatų.

• Australijos federalinė vyriausybė rengia įstatymą, kuriuo ir naujieji imigrantai bus pasaukti privalomai karinei tarnybai.

• Dr. J. Šliupo paminklui statyti komitetas baigė darbą ir persiorganizavo į Dr. J. Šliupo biografijai leisti komitetą. Laidotuviams ir paminklui statyti komitetas išleido \$2,410. Likutis \$652 pervestas biografijos leidimo reikalams.

• Chicagoje įsikūrusio vaikų teatro atidarymas įvyks gruodžio 2 d., 72 East 11 Theater salėje.

• Komunistų veikėjas V. Andrusis lapkričio 14 d. teismo buvo paskelbtas deportuotinas. Jis dar gali apeliuoti į Imigracijos Direktorių Tarybą.

• Kanadoje pradėtas leisti savaitinis laikraštis Laisvoji Lietuva persitvarė į iliustruotą mėnesinį žurnalą. Spausdinamas fotografijos būdu.

• Po ilgos pertraukos pasirodė Eglutės 8-asis numeris — už rugsėjo mėnesį.

• Detroite Balso rinkliavoje surinkta \$4,400. Rinkliava vyko per visą spalio mėnesį. Viešoj rinkliavoj dalyvavo 225 rinkėjai. Vadovavo E. Paurazienė.

• Miškų specialistas Jonas Bačiukas Argentinos žemės ūkio ministerijos paskirtas vadovauti miškų sodinimui Patagonijos srityje.

• Gydytojas A. Josiukas Toronto Bandings Institute pakvies tas padaryti mokslinį pranešimą džiuvos klausimais.

• Toronte pavergtų tautų komitetas rengia mitingą didžiausioje miesto salėje.

• Urugvajaus Lietuvių bendruomenės organizacinis komitetas, kurį sudaro visų srovių atstovai, išleido atsisveikimo, smerkiantį nesantaikos kėlėjus ir kiršintojus. Tokių tarpe pažymimas Lazdauskas-Toliušis, rašas Naujienose.

• Chicagoje įvyko Jono Brenzos, laimėjusio Cook apskrities išdininko rinkimus, pagerbimas. Kalbėjo L. Šimutis, A. Rudis, St. Pieža, A. Olis ir kt. A. Olis papasakojo, kaip jam pavyko J. Brenzai išstatyti kandidatą ir pasidžiaugė, kad jo kandidatas laimėjo.

• Dailininkas P. Osmolskis nupiešė lietuviškų kalėdinių sveikinimų atvirukų. Išleido Gabija, 340 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y. 15 atvirukų su vokais 1.00 doleris.

• A. Škėmos įsteigta dramos studija Brooklyne rengiasi vaidinti A. Keturakio komediją Amerika pirtyje. Režisuoja V. Žukauskas.

• Lapkričio mėnesio Aidų numerį rašo: V. Čižiūnas — Tautinės sąmonės ugdymas ir išlaikymas emigracijoje; T. Dr. Kl. Žalalis — Literatūriniai šventraščio žanrai; prof. E. Fraenkelis — Apie kalbininkus, tyrinėjusius lietuvių kalbą; Dr. J. Grinius — Menas ir mokslas lietuvių tautos tarnyboje. Grožinės kūrybos pateikė H. Nagys, P. Andriušis, V. Kazokas ir P. Stelingis.

PAS DANTISTĄ

Apžiūrėjo mano dantis, pakrapštinėjo kažkokiu instrumentu ir pareiškė:

— Galima būtų pataisyti, bet ar verta? Geriau ištrauksiu, nes numatau, kad jis vistiek pages. Žinai, Tamsta, Teksase yra miestukas, kur žmonės turi juodus dantis, bet mano draugas dantistas negalėjo ten pragyventi, nes tie juodi dantys negenda. Nuo vietinio vandens juos aptraukia juodumu ir lyg užkonservuoja. Juodi, bet visada sveiki. Tas mano draugas turėjo išsikelti į kitą vietą, už 10 mylių, kur dantis pas visus balti, bet darbo jis turėjo iki valiai. Čia, matai, yra visokių vietų...

— Ai!!!

— O, tai nieko, tik dar daugiau išsižiok, dabar pažiūrėsime į kitus.

Supratau, kad vieno danties pas mane jau nėra.

— Sakai, Arizonoj klimatas geras... Taip, dykuma, sausa, bet dabar jau daug vietų pravesta irrigacija ir auginama apelsinai, citrinos, figos, ananasai. Valdžia ten buvo suradus lygumoj tikrą rojų. Puiki augmenija, saulėta, paukščiai čiučia, gėlės žydi, niekad nelyja. Ir pastatė už 50 milijonų ligoninę buvusiems kariams. Ligonijų plaučiai taisėsi, bet pradėjo ateiti iš viso krašto gydytojų pranešimai apie susirgimus drugiu. Ir vis sirgdavo tie, kurie buvo gydęsi toj rojaus ligoninėj. Valdžia dar kartą patyrinėjo ir paaiškėjo, kad iš senų senovės indėnai lenkdavosi tos pasakiškai gražios vietos, nestatydavo ten savo palapinių, vadinami tą žemės rojų velnių slėniu. Todėl nebeliko nieko kito, kaip tik uždaryti tą ligoninę ir pastatus paroduoti kaip laužą, ką valdžia ir padarė. Taigi ir Arizonoj yra visokių vie...

— Ai!!!

— Nieko Tamsta, šito šak-

nys sveikos ir visas jis sveikas, tai tokie sunkiau duodasi ištraukiami. Vistiek kada nors būtų pagedęs. Nieko, tamsta, nėra amžino.

Reiškia, jau dviejų dantų nebėra.

— Jei nepakenti skausmo, tai galima apmarinti ir nieko nejausi.

— O, aš galiu pakęsti, labai skauda! — o tuo tarpu pagalvojau: — Tu tik ir trokšti mane apmarinti, o paskui išlupinėsi man visus dantis. Bedančio nė žmona į namus neįsileis!

— Dar šitą galima būtų

ištraukti, — sako dantistas. — Toks pageltonėjimas sudasi ištraukiami. Aš tamstai patarčiau ilgai nedelsti...

— Ne, daktare, šiandien jau neturiu laiko. Gal kitą kartą.

— Tai skiriu tau pasimatymą penktadienį šituo laiku.

— Gerai, šituo laiku.

Prisipažinsiu, kad tasai penktadienis buvo lygiai pernai šituo laiku.

Bijau... Esu bailys!

V. Skinka

Electric Cooking Proves Boon To Busy Homemakers In Holidays

The holiday season for most homemakers is the busiest time of the year. What with shopping, entertaining and preparing special meals, it seems there's just never enough time for all the things that need to be done. Not so for the lucky homemaker who cooks electrically.

The modern electric range enables you to prepare appetizing meals for family and guests, and still have plenty of time for other duties.

Accurate, automatic control of heat is the answer. You simply pop a complete oven meal into the electric range, set time and temperature controls and go on with whatever you want to do. The electric oven turns on at the time you set, shuts off when the meal is cooked. Meat or fowl cooked in an electric range will not dry out, so there is no need to waste time basting, no need to peek, no need to be in the kitchen at all.

The modern electric range saves time in other ways, too. Electric heat is clean as sunshine. Bottoms of cooking utensils can't smudge. Kitchen curtains and walls stay clean longer. Is it any wonder homemakers say that the holiday season is brighter when you have an electric range?

ŠVARIUSIA VIREJA MIESTE!

Pasirinkit

Elektrinę virtuvę DABAR

Kam lauti to malonumo, kurį duoda modernios elektrinės virtuvės švara ir žvilgus grožis?

Jokia kita virtuvė neduos jums įžymios vertybės. Jokia kita virtuvė neatliks jums tiek gera už tokią pigią kainą.

Elektra virti yra lengva, greita, patogų, saugu. Automatinis kontrolės įtaisas atpalaidoja jus nuo budėjimo virtuvėj. Tiksliai šiluma užtikrina norimą rezultatą kiekvienu metu.

Apsirūpink daugeliui metų geresniu, lengvesniu, švaresniu vėrimu. Pasirink elektrinę virtuvę jau dabar.

The Illuminating Company
ALWAYS AT YOUR SERVICE
IN THE BEST LOCATION IN THE NATION

TEN O'CLOCK TUNES

GARSIAUSIOS ARIJOS — ŽYMAUSIOS ŽVAIGŽDĖS

Penkias dienas per savaitę — nuo pirmadienio iki penktadienio Rytai 10:00 — WICA ir WGAR • Vakara 10:00 — WHK

PALAIKYKIME TUOS kurie skelbia DIRVOJE!

Pakvietimas užsirašyti Lietuvių Naujienas.

Sieninis Kalendorius 1951 m. Free

Skaityk ir garsink Lietuvių Naujienose, paveikluotas 32-jų puslapių mėnesinis žurnalas. Įsteigtas 1938 m. Prenumeratos kaina 1 metui \$2.00; 3 metams \$5.00. Adresuok:

LIETUVIU NAUJENOS
332 N. 6th St., Philadelphia 6, Pa.

GYVENIMO SUČIUPTAS

J. Švaistas

(Tęsinys iš pereinamo numerio)

Ji pažengė porą žingsnių nuo telefono ir pasiliko belaukianti. Girdėjo tik vyro žodžius: "Aš. Taip, aš. Hm... Ne. Negaliu. Gerai. Tuoj atvykstu."

Telefone tuo tarpu skambėjo: "Olivia Mardvin. Iš San Francisco. Atsimeni? Tuojau noriu pasimatyti! Aš pakelsiu viešą skandalą, jeigu neatvyktum. 126 West Irving Avenue. Laukiu." Tvirbutas padėjo telefono ragelį ir sustingo pakrikusiojo pozoje. Jo veidas buvo išbalęs, o galva nuleista.

Žmona tuojau paklausė:

— Kas čia per moteris? Ko ji nori?

— Iš Telephone Company...

Helen nusisypsojo su didele ironija.

— Visai nepažįstamas man balsas!

— Nauja operator, — teisinosi vyras vis dar nusisukęs.

— Labai man keista: atostogos ir šaukia...

Tvirbutas atsigrėžė, pakėlė galvą ir gana erzliai pasakė:

— Na, užtiko namie ir šaukia. Kokia tu priekabi. Argi aš dabar žinau,

kodėl. Viena žodžių, šaukia ir turiu nuvykti!

Vengdamas tolesnių klausinėjimų, skubiai išbėdėjo iš namų. Tvirbutienė pasiliko smarkiai sukrėsta. Aiškiu nepavykusių melų tebeidėjo jai vyro pasiaiškinimas. Ir toji liga jo visai falšyva dabar pasirodė. Rytinis įtarimas skaudžiai pasitvirtino. Kad čia kas negerai vyksta, slepiama, ji aiškiausiai nujautė. Bet kas, šito suprasti neįstengė. Gerokai pasikankinusi nutarė atverti viską motinai ir drauge išgvil-denti.

Vos tik Tvirbutas išlipo iš automobilio ir priejo prie durų nurodytu adresu, tuojau pasitiko jį liekna, grakšti, tamsaus veido, moteris.

— Na šit, mano mielas... Nesitikejai, Peter? Čia tau nepaprasta staigmena. Maloni, ar ne, prisipažink dabar?

— Savaime suprantama!

Užsimaskavo Tvirbutas dviprasmiu atsakymu. Jis dėjosai linksmas, ptenkintas. Olivia meiliai paėmė jį už

rankos ir įsivedė į svečių kambarį.

— Čia aš apsistoju pas savo pažįstamus. Dabar visi išėję. Likau tik aš ir vaikai.

Švelniui skaidriui tembru skambėjo jos balsas. Veide žaidė nuosirdžiai patraukli šypsena.

Tuo metu triukšmingai įsėvė dailus kokių penkerių metų berniukas. Jis griežtai pareikalavo:

— Mama, aš noriu ice cream! Visi vaikai perka.

— Še, nusipirk ir tu, — padavė Olivia porą daimų ir išleisdui uždarė duris.

Po to aštriu žvilgsniu perskrodė Tvirbutą ir pasakė:

— Tai tavo sūnus. Kaip tau patinka? Matei, koks panašus į tave? Kaip lašas vandens į lašą. Tuo tarpu aš jam nieko nesakiau, kad tu esi jo tėvas. Arba, kitaip sakant, kad jojo tėvas tebėra gyvas dar...

Tvirbutas pasijuto parbloktas. Visiškai apstulbęs, jis tylėjo. Jokio žodžio neįstengė surasti, kad ką nors tuojau atsakyti. Jį pritrenkė neišvengiamai ir sunkiai įvykdoma atsakomybė. Drauge pašoko ir džiaugsmas. Iš karto atsipalaidavo nuo skaudžiausio įžeidžiančio pasmerkimo. Šiuo momentu jis beveik neabejojo, kad ir Billy jo sūnus. Tik vis dėlto kokias klaidas pai-

niava staiga susinarpliojo apie jį. Ir kaip visa tai dabar sklandžiai, be didesnio savos šeimos sukrėtimo, be skandalingos viešumos apgalėti. Prieš jį atsistojo rūsti nuoga tikrėnybė. Be jokio pasigailejimo veržėsi ji garsiai prabilti.

— Sėskit, Peter, ko stovi dabar. Tau gal labai keista, kaip aš suradau tave? Vėliau apie tai... Duok dabar pasidžiaugti, pakankamai į tave pasižiūrėti. Gal nebeteks daugiau...

— Kodėl taip manai? — tolimu aidu atsiliėpė jo žodžiai.

— Aš tai geriausiai manau, bet ką tu dabar pasakysi?

— Aš... Na ką gi aš? Taip staiga, taip netikėta...

Ai, Peter, Peter... Tu mano mylimiausias ir pirmasis mano gyvenimo pavasario džiaugsmas...

Jos balsas pasidarė graudus. Iš kankintu ilgesiu nuskambėjo jame palaidotos viltys, laimės sutemos.

— Kiek jau metų! Ir kaip visa tai, toli, toli... Bet tu, turbūt, atsimeni dar, ką? Atsimeni — San Francisco, tu Navy first sergeant, puikus karys.

Jūs laivynas Pacific ocean puola japonus, bet tau sekasi. Tu vis uoste apmokai naujokus. Kai tik laisvas, tuojau skubi pas mane. Mes džiaugiamės

ir apsvaigdami gaudom savo laimę. Paskum ir tau teko išplaukti... Bet kokie meilūs laiškai... Aš jų laukdavau, kaip ligonis sveikatos. Daug žadėjai... Oi kaip daug tu man esi pažadėjęs. Ir staiga nutrūko viskas. Beveik iki šios dienos. Pamanyk, Peter... Aš tikrai pagąlavdavau, kad tu žuves.

Tvirbutas nusitvėrė paskutinį žodį ir tarytum atsigavo. Jis pradėjo kurti.

— Tavo mintis visai teisinga buvo. Aš vos-ne-vos išlikau gyvas. Pačiu fantastiškiausiu būdu. Mūsų laivą sutorpedavo japonai. Vienas iš paskutiniųjų atsidūriau vandenyje. Ilgai kamavausi, netekau sąmonės. Kai atsipeikėjau ligoninėj, nei vieno savo daikto neberadau. Dingo ir tavo adresas... Be to, aš ir atmintį buvau praradęs.

— Vargšas... Dabar pasakyk tu man, Peter, visai atvirai: ar jau buvai vedęs, kai mane pažinai, ar vėliau vedei?

Toks staigus ir netikėtas klausimas vėl užčiaupė jam burną. Pradėjo blaškytis ir mikioti:

— Na... kaip čia pasakius... Jei-gu juridškai žiūrėti, taip, vedęs. Bet aš turėjau jau išsikirti ir byla, galima sakyti, buvo jau pradėta.

ŠIMTANUOŠIMTINIS LIETUVIS

Jonas Pakrantis Amerikoje

Vyt. Alantas

Deja, mūsų vaikas kalba tik angliškai...

Viskas prasidėjo nuo ponų Tautvaišų apsilankymo pas ponus Pakrantis. Visi sėdėjo svečių kambaryje ir girkėjo "hai-bol", o tuo tarpu Pakrantis šešerių metų berniukas Algis žaidė kitame kambaryje su Tautvaišų septynerių metų Vytuku. Staiga Pakrantis nugirdo, kad vaikai savo tarpe kalbasi angliškai. Kaip šimtanuošimtiniam lietuviui, jam staiga kažin kas užvirė pasirdžuose. Jis pasisaukė vaikus ir paklausė, kodėl jie kalbasi angliškai.

— Kad Vytukas sakosi nemoka lietuviškai, — pažūrėjo Pakrantis Algis į savo draugą.

— Kaip tai nemoka? — labai nustebo Pakrantis. — Juk jis dar neseniai atvažiavo į Ameriką... Vytuk, tu tikrai nebemoki lietuviškai?

Vaikas tik papurtė galvą, nieko neatsakydamas. Pakrantis pažūrėjo į Tautvaišas: vyras ir žmona nuolankiai ir lyg su pasididžiavimu žiūrėjo į savo atžalą. Kai vaikai vėl išėjo į kitą kambarį, tėvai tęsė savo pokalbį toliau. Jonas Pakrantis, kurio gyslose užvirė Basanavičiaus, Kudirkos ir Vaižganto kraujas, sunkiai valdydamas kalbėjo:

— Dovanokite, bet aš negaliu tikėti savo ausimis...

— Jis dar moka lietuviškai, — pastebėjo Tautvaišas — tik jam sunkiai liežuvis beapsiverčia: jam daug lengviau angliškai...

— Mes čia dar nė poros metų neišgyvenome, o kas bus dar po keleto metų? — klausė Pakrantis. — Aš tiesiog negaliu suprasti: kur mūsų ambicija? Kur

mūsų kultūra? Kur pagaliau mūsų istorija?

— Nieko čia bendra neturi nei su ambicija, nei su kultūra, nei su istorija, — nusišypsojo Tautvaiša. — Mes turime mokytis svetimų kalbų...

— Žinoma, turime, bet mes negalime tiek savo vaikus "išmokslinti", kad jie užmirštų savo prosenelių kalbą, kuria kalbėjo Mindaugas, Vytautas Didysis, Daukantas ir Maironis, — karštai atkirto Pakrantis. — Mes turime išmokyti kalbą to krašto, kur gyvename, bet ne mūsų senosios tėvų kalbos paniekinimo kaina. Juo labiau, kad tie dalykai gali būti ko puikiausiai sunderinami, tik reikia, kad tėvai turėtų aiškų ir tvirtą nusistatymą. Mano metodas toks: aš ir žmona su vaiku kalbame tik lietuviškai, mūsų šeimoje kitos kalbos neišgirsime, o pasiklausykite, kaip mano vaikas kalba angliškai! Jis kalba angliškai su gryniausiu amerikonišku akcentu, lietuviškai — su gryniausiu lietuvišku akcentu! Aš jam sakau: kol mes esame Amerikoje, mes kalbėsime tik lietuviškai, o kai sugrįšime į Lietuvą, kad neužmirštume, kalbėsime angliškai. Mano vaikas juokiasi, bet su mano nuomone sutinka. Man ir mano žmonai nėra jokios problemos, kad mūsų vaikas galėtų užmiršti lietuviškai. Ir mums nėra jokių sunkumų savo vaikui perduoti lietuvių. Ir ar žniete, kas nutautėjimo problemą sudaro? Tėvai, bet ne vaikai. Aš visiems lietuviams tėvams segu prie kaktos gėdos ženklą, jei jų vaikai jau "nebe-

moka" lietuviškai, net nespėja kaip reikiant ir kojų sušilti svetimame krašte...

— Nesikarščiuk, Jonai, — pastebėjo Pakrantienė, savo balsu intonacija duodama suprasti vyrui, kad jis būtų atsargesnis su žodžiais, tačiau šimtanuošimtinio lietuvių Pakrantio jokie įspėjimai nebegalėjo suturėti. Jo širdis virė pasipiktinimu, o smegenys žaibavo sarkazmais, kuriais jis svaidsėsi nesistengdamas ar nebegalėdamas susivaldyti.

— Jei mes turime milijonus lietuvių nurašyti į nuostolius, tai tik dėl tėvų kaltės. Joks katalas nesuvirins lietuvių, jei patys tėvai savo vaikų į tą kkatilą nestums. Mūsų tautinis nu-garaulis prikimštas pakulų! Kodėl, patekę į svetimą aplinką, mes staiga paleidžiame iš rankų lietuvišką vairą ir imame graibytis svetimų padalų? Taip, žinoma, plaukti su srove lengviau, bet kodėl mes nepaklausysime sava: ar tai garbinga? Argi mūsų knygnešiai, savanoriai ir šian-dien partizanai liejo ir tebelieja kraują tik tam, kad mes, vos peržengę tėvynės sienas, nusi-gręžtume nuo savo tautos šven-čiausių idealų? Kodėl lietuvis labiau mėgsta būti silpnas, ne-gu stiprus ir atsparus? Ar mes šian-dien galime pro pirštus žiū-rėti į lietuvių reikalus, jei mes norime atkurti savo valstybę? Kapituliacijos dvasia yra di-džiausias mūsų priešas. Ameri-ka didelės civilizacijos kraštas, o mes kas? Mes lietuvi, po velnių!...

— Ačiū, ponas Pakrantis, už pamoksluką apie lietuvių, tik jis nei man, nei mano žmonai nereikalingas. Aš ginčiju bet kam teise mane mokytį patriotizmo. Mums metas, — kreipėsi jis į žmoną. — Vytuk! — šūktelėjo jis į kitą kambarį.

— Yes, daddy, — atbėgo vaikas.

— Einam namo!

— But I don't want yet, we are playing...

— Nam, sakau, — riktelėjo tėvas.

— Mom, — puolė vaikas prie motinos verkšlendamasis.

— Not cry, not cry, darling, — paglostė jį vaiką.

Nė neatsisveikinę, Tautvaišai išėjo namo.

Vos tik užsitarė durys, Pa-krantių šeimoje pakilo kita aud-

ra. Pakrantienė puolė kaltinti vyrą, kad jis nemoka elgtis su žmonėmis, esančiomis nemandagus, netaktiškas ir tt.

— Ką, tu sumanei išmokyti visą pasaulį! — šaukė ji. — Per-tave mes negalime turėti jokių draugų. Kas tau galvoje, kaip kas kalba? Tu žiūrėk savo, o kitus palik ramybėje. Ar tavo reikalas seikėti kitų patriotizmą? Ką tu žinai: gal tokie Tautvaišai geresni patriotai už tave pa-tį? Ar tu nežinai, kad lietuviui nemėgsta mokomi lietuvių. Yra kvailiausias dalykas būti pranaš-ju savo tautiečių tarpe. Ko tu tu pasieki? Tik sugadinti san-tykius su savo pažįstamais ir įsigyti keistulio arogantą vardą. Aš tau šimtą kartų sakiau: žiū-rėk pro pirštus arba visai ne-žiūrėk, ką tavo kaimynas da-ro...

— Bet tu man pasakyk, Bi-rute, ar tokių Tautvaišų lietu-vių reikalas tvarkoj? Ar nėra mūsų šventą pareigą ko įsak-miausiai reaguoti prieš tuos mū-šy bendruomenės narius, kurie ne tik patys užmiršta savo pa-reigas, kaip lietuvi, bet ir ki-tiems duoda smerktiną pavyz-dį? — jau ramiau paklausė Pa-karklis.

— Ar aš sakau, kad tvarko-je? Gal būt apie tokius lietu-vių marinuotojus aš taip pat-rėti į lietuvių reikalus, jei mes norime atkurti savo valstybę? Kapituliacijos dvasia yra di-džiausias mūsų priešas. Ameri-ka didelės civilizacijos kraštas, o mes kas? Mes lietuvi, po velnių!...

— Kad tu neturėsi kam rėkti: sužinoję, koks tu rėksnys, visi iš tolo tavęs vengs, — nusiju-kė žmona.

— Po poros mėnesių Pakrantiai susitiko su Tautvaišais prie bažnyčios. Pakrantiai manė, kad jie praeis pro šalį, net ji jų pusę nežvilgtelėjo, bet jie labai nustebo, kai Tautvaišai priėjo manda-giai pasisveikino. Vytukas, sveikindamasis su Algium, smagiai riktelėjo:

— Labas, Algi! Kada ateisi pas mane pažaisiti?

Tautvaiša žiūrėjo į Pakrantį šypsodamasis.

— Savo šeimoje aš įvedžiau tamtos metodą: tik lietuviš-ka! Metodas, turiu pasakyti, vi-sai geras, — tarė jis bičiuliškai. Pakrantis stipriai paspaudė jam ranką...

Senas amerikietis kalba apie pavardes

Nors pavardžių klausimas ir gana aiškus, tačiau manome, kad šis senas amerikietis pasisakymas yra išsklaidytas. RED.

Dirvos 44-tam numery tūlas A. Š. iš Norfolk, Va., labai įdomiai sprendžia pavardžių keitimo klausimą. Anot jo, net ir į laikraštį tuo klausimu rašyti yra tik betikslis darbas. Tai "Don Kichoto kova su vėjo malūnais", jo žodžiais tariant.

A. Š. sako: "Jokiu būdu negalėsiu išsiversti be pavardės suaglinimo vėliu, jei norėčiau gauti darbo, turinčio daugiau reikalo su žmonėmis."

O kodėl suaglinoti? Kodėl nesulenkti, nesurusi, vokie-tinti, turkinti, švedinti? Juk čia ne? Jei bent indijonų tikrai ame-rikos gyventojai yra įvairių tau-tų ir kiekviena tauta turi savo pavardes.

Jei čia yra lenkų, rusų, vokie-čių, anglų ir kitų, tai kurių gi pavardės amerikoniškos, ir kurių ne? Jei bent indijonų tikrai ame-rikoniškos...

Tikrenybėje visų Amerikoj gyvenančių žmonių pavardės yra amerikoniškos.

Jei šiandieną Amerikos jau-nimas Korėjoje kariauja, tai ko-kia pavarde jis bebūtų, vis vien žinomas kaip amerikietis.

Sako, pavardę sunku ištarti, tai reikia anglikanizuoti. O argi angliškos ir amerikoniškos pa-vardės visos lengva ištarti? Ar-gi Cuningham, Kleifgen, Hars-brouke lengviau ištarti, kaip Linkus, Klimas, Šukys. Tai argi negeriau vietoj anglikanizuoti — sutrumpinti taip, kad būtų ir lengvai ištariama, ir lietu-viška!

Tiems, kurių pavardžių nega-lima sutrumpinti, būtinai reikia keisti. Aš patariau pasirinkti vieną iš šių amerikoniškų pa-vardžių: Norkus, Pilka, Dilys, Mankus, Žukas, Šaulys, Kmitas ir panašius.

Daug Amerikoj gyvenančių žmonių turi tokias pavardes. Vie-ni iš jų turi pilietybės popierius, kiti čia gimę ir auge. Taigi, visi jie yra amerikoniškai ir jų pavar-dės amerikoniškos. Be to, jos mums tinka, nes ir amerikoniškos ir lietuviškos.

Visas vargas, kad mūsų se-nieji ateiviai savo ilgas ir sun-kiškai ištariamas pavardes ne lie-tuvino, bet "anglikonizavo". To-dėl dabar Amerikos lietuvių tar-pe rasime pavardžių anglišku, airišku, lenkišku, vokišku — vi-

sokių, kokiomis žmonės šunīs vadina. Lindo lietuvis už lenko, airio, ruso ar ko kito, kad tik "susimodernizuotų". Jucevičius pasidarė Savedze, Čičauskas — Cechacy. Pakeitė savo pavardes ne dėl kokio išrokavimo, bet ne-va dėl to, kad amerikoniškai taip ištaria. Vadinas, ne patys pasi-renkam, bet kiti mums pavardės duoda...

Jei pirmieji lietuvių taip ne-apgalvotai pavardes keitė, tai dar galima juos ir pateisinti. Dauguma iš rusų pavergtos Lie-tuvos atvažiavę, buvo visiškai bemoksliai. Tautinė sąmonė pas juos buvo mieganti.

Visai kitaip yra su tremti-niais. Jie gimę, augo ir mokyklą lankė laisvoje Lietuvoje. Taigi ir pavardės keisdami turėtų va-duotis tautine savigarda. Daug žinau Amerikoj gimusių ir au-gusių jaunuolių, kurie savo pa-vardes pakeitė taip, kad ir trump-os, ir lengvai ištariamos, ir lietuviškos.

Kitos tautybės pavardę paė-mė tik panieką ant savęs gali užsitraukti.

Kai aš lankiau mokyklą, tarp daugelio airių tautybės studentų buvo du lenkai, savo pavardes pakeitė airiškoms. Net nuosta-bu su kokia panieka airiai stu-dentai žiūrėdavo į tuos lenkus. Visuomet sakydavo, kad polia-kai būdami, nėra verti airiškas pavardės nešioti.

Arba, įsivėlę į Amerikos po-litiką, kitos tautybės pavardę nešiodamas tuojau pajusi, kaip esi įkainuojamas...

Toliau A. Š. rašo: "...nejaugi kas nors nulieta savo pa-vardę tik špomsams. Jei tai daro, tai tik gyvenimo kasdienybės verčiamis."

Man rodos, kad ne gyvenimo kasdienybės verčiamis, bet patys keistai tą kasdienybę suprasda-mi šitaip padaro. Turime porą kunigų, kurie darbuojasi lietu-viškose parapijose, o pavardes nulieta.

Vargiai galima sakyti, kad ir juos gyvenimo kasdienybės privertė taip daryti. Bet turime ir labai sėkmingų profesionalų

bei biznierių, kurie įvairių tau-tų apgyventose vietose gerai gyvuoja ir lietuviškos pavardės jiems nekenkia.

Labai pigus pasiteisinimas tų, kurie sako, kad ir pavardės nu-lietuvinus galima būti geru lie-tuviu. Gal ir taip. Bet vis dėlto pavardė, kaip kalba ir visas, kas lietuviška, yra mūsų tautos turtas. Elkimės, kaip protingi Dievo sutvėrimai su tuo, kas mūsų. Trumpinkim, gerinkim, taisykim savo pavardes, bet ne-naikinkim. Atminkim, kad, jei ateis laikas, kada išnyks Ame-rikoj lietuvių kalba, laikraščiai, draugijos ir organizacijos, tai tik mūsų išsaugotos pavardės liudys, kas mes esame.

A. J. Žvirblis

Ačiū Rėmėjams!

Prenumeratos pratęsimo pra-goma DIRVOS spausdinimo prie-monėms pagerinti auokojo šie skaitytojai:

Praškevičius A. M., Cleve-land, Ohio	\$1.00
Grauzinis Vyt., Grand Rapids, Mich.	5.00
Dr. A. J. Kazlauskas, Cle-veland, Ohio	1.00
Vaicius I., Cicero, Ill.	1.00
Mackevičius Vl., De Kalb, Ill.	1.00
Vaškėlis St., Amsterd., N.Y.	1.00
Lingis Vinc., Pontiac, Mich.	1.00
Tirva Kazys, Chicago, Ill.	5.00
Stulgis P., Chicago, Ill.	1.00

Seniausias ir gražiausias ili-us-truotas lietuviškos minties žur-nalas.

MARGUTIS

Isteigė kompozitorius A. VANAGAITIS
Kaina metams \$2.00
Susipažinti siunčiamas dovanai.
6755 So. Western Ave.
Chicago 36, Ill.

RAUDONOJI ŽVAIGŽDĖ

52 autentiškos fotografijos — bolševikų darbų Lietuvoje 1941 birželio mėnesį liu-dininkės. Trumpi ir tikslūs paaiškinimai lietuvių ir anglų kalbomis.

Gauinama DIRVOJE.

Kaina 75 c.

TREMIS

Vienintelis lietuviškas laikraštis Vokietijoje. Eina nuo 1950 metų liepos mėnesio pradžios, kas savaitę. Leidžia ir redaguoja žurnalistas SIMAS MIGLINAS. Prenumeratos kaina Amerikoje ir Kanadoje — 50 centų vienam mėnesiui —

TREMIES atstovai:

Visai Amerikai, išskyrus Chicago miestą —
St. Nasvity, 4579 W. 157 St., Cleveland 11, Ohio
Chicago miestui ir Kanadai —
W. Stuogis, 1114 Florence Ave., Evanston, Ill.

REMDAMI TREMTI, REMIAME VOKIETIJOJE
LIKUSIUS LIETUVIUS — BE UŽJURIO LIE-TUVIŲ PARAMOS JIE LIKS BE LAIKRAŠČIO!

— O kaip dabar? Tebegyveni su ta pačia?

— Nnn... tuo tarpu. Kitos iše-ties nebebuvo...

Smarkiai padvelkė pabirusio ru-dens šalna, nenuoširdumu. Jautriaus-iai pajuto ji. Paskutinis paguodos žie-das tos šalnos buvo pakastas. Todėl ji visai šaltai ir griežtai pasakė.

— Bet štai, Peter, dabartis ir, aiš-ku, ateitis. Jack, kaip matai, auga. Jam daug visako reikia. Ir dar daugiau rei-kės. Aš negaliu juk viena išsėsti.

— Na, žinoma! Savaimė supran-tama!

— Vadinas, tu prisidėsi? Be tei-smo sutvarkysim šitą reikalą?

— Žinoma!

— Labai malonu man, Peter. Aš taip maniau. Visada pasitikėjau ta-vimi...

Tvirbutas dar stipriau patvirtino: — Kitaip nebūti negali! Jack ma-no sūnus. Jis turi užaugti ir mokslą gauti, kaip pridera. Jis bus šviesus, fain vyras...

Staiga nutilo. Po valandėlės, tary-tum apsigalvojęs, pridėjo:

— Tuo tarpu nieko nepasakok tu jam apie jo tėvą. Tegu sau pasilieka, kaip buvo, vadinas, žuvs... Ateis

laikas, kada gražiai, iškilmingai visa tai bus atskleista.

Atsisveikino geruoju, bičiuliškai. Bet vos tik Tvirbutas paėjęs keletą žingsnių nuo durų, bematant ir sustin-go nuleista galva, tarytum akmeninė statula, kurioje iškalta: "Gyvenimo su-čiuptas".

Po valandėlės pagyvėjo, atmetė galvą ir sėdo į automobilį. Nuvažiavo stačiai į savo nuolatinę gasolino sto-tį ir pasakė, kad apžiūrėtų ir sutvarkytų automobilį pagrindinai. Ilgiau užtru-ko, kol sukombinavo jam kitą numerį automobiliui. Mašinos paruošimu likosi patenkintas.

Apie vidurnaktį grįžo namo ir pa-siklausė, ar žmona įmigusi. Tylių ty-liausiai susidėjo į lagaminą, kas būti-niausia ir išdūmė pietų link.

Su varginančių nekantrumu pra-sistimė Tvirbutas pro stabdomąsias žalia-raudoną signalines miesto gatvių šviesas. Pirmą sykį pasijuto toks be-jėgis ir nukankintas, lyg klaidžiojęs dideliu nežinomam miške. Truputį atsigavo, kai pasiekė laisvą platų už-miestinį kelią. Į visas puses plačiai drie-kėsi tamsi begalinė lyguma. Stiprūs automobilio žibintai, ilgu plačiu ruožu

nuplikindami kelią, dar daugiau tirėti-no tą klaidingą tamsumą.

Daug jau Tvirbutas buvo važinė-jęs, keliavęs, didelius tolius savo au-tomobiliu nugalėjęs, bet niekad nebuvo pajutęs tokios šiurpios būsenos, kaip šiuo momentu. Palengvėjimas ar ra-mesnis atoslūgis, kurio trokšte troško, nesirodė dar. Priešingai, didėjo klai-kuma, slėgė nesuprantamas bejėgiškumas, siaubė vienatvės ir persekiojimo išgastis.

Nepakenčiami šiurpuliai ėmė ai-žyti visą nugarą. Be perstogės jie siu-to ir, rodos, skaudžiai draskančiais na-gais susimesdavo viršugalvio smegeny-se. Nuolat vaidenosi, kad šit kažkas atsiveja iš užpakalio. Štai jau baigia prisivyti. Jau piktą įžūliu balsu rė-čia: "Sustok!" Jau čiumpa už pečių ir žvėriškai purto.

Nesąmoningai, pats gerai nenu-simandamas, o tik nervingu raumenų įtempimu spaudė koją gažą ir nuolat žvalgėsi į veidrodėlį, atmušantį iš už-pakalio. Naujas paskutinio modelio Chevrolet nešė smarkiai, lengvu pa-jėgumu. Žalsvojo apskritimo švieselė paslankiai judėjo tamsi rodyklė — 60, 70, 80...

Tvirbutas nejučiomis užmetė akį ir gąstelėjo: "Na, koks čia dabar vel-

nias taip dabar mane užsėdo! Juk tokiu greičiu tiesiog mirčiai į nasrus. Sau-gausi iš užpakalio," o visai pamirštu, kas prieš akis".

Jis susiprato ir atleido gasą. Ro-dyklė bematant susvyravo ties 60. Vie-na kita mašina buvo sutinkama tik iš priešakio. Jos grįžo namo ar vyko į tą patį Tvirbuto paliktą miestą. Nė viena mašina dar nebuvo pralenkusi iš pas-kos.

Tvirbutas truputį atsipeikėjo po pirmojo kvaitulio ir nervingai nusi-šaipė: "Ištikrųjų juokinga, jeigu ne kvaila. Na, kas gi dabar vysis, bent šią naktį? Ramiausiai porą trejetą die-nų..."

Pragiedrėjimas labai trumpai te-truko. Po valandėlės vėl ėmė niauktis jo sieloje. "O vis dėlto vysis... Na, gal ne-sivys, tik ieškos. Visur skambės tele-fonai ir aliarmuos policijos siųstuvų bangos. Jieškos ir gaudys mane, kaip kokį plėšiką, kaip didžiausią nusikaltėlį. Argi iš tikrųjų taip? O gal ir tiesa... Juk aš pabėgau kaip vagis. Apvogiau anas moteris, pats save, savo gyveni-mą, net automobilį. Taigi, ir tą pasi-vogiau, pakeitęs numerį... Įdomu, kat-ra judviejų pirmoji suklės policiją ant kojų? Tik didelis skirtumas: viena nu-siminusi verks, rūpinsis, kaip nelaimės

ištiktu, o antroji... Šita antroji šauks keršto, atpildo. Žinau aš."

Nelauktai atsiliepė visai kitos min-tys: "Bet kodėl būtinai aš turiu vyk-ti ir apsigyventi kur nors Texas ar Ari-zonoje? Juk galiu prasmukti stačiai į Meksiką ir ramiausiai pradėti naują gyvenimą. Esu dar pajėgus. Išgaliu ir sumanumo užteks. Bet ar lydės mane laimė, kai ant kitų nelaimės pradėsiu kurtis? Taip... keturiuos aukos. Dabar ir svarbu: ar aš jau esu toks užkietėjęs niekšas ir visada pasiliksiu žvėriškai abejingas savo aukoms? Argi niekad, niekad nepieks manęs vidaus priekaiš-tas? Na kas tada, jeigu išsisukęs nuo policijos, nepaspruksi pats nuo savęs? Jeigu po kelių ar keliolikos metų nu-kankins mane susikrūtimas ir būsiu priverstas sugrįžti, nusizėminti? Sū-nų gaila, štai kas... O tas Jack fain boy. Gyvas ir gudrus, matyt. Juk tai mylėjusių, o gal ir dabar dar tebemy-linčių mane moterų sūnūs... Kažin, ar aš rasiu daugiau tokių moterų, ku-rios pamiltų mane taip nuoširdžiai, taip karštai?..."

Lengvai monotoniškai dūzgė šešių cilindrių mašinos variklis. Kaito pa-dangos ant smarkiai besisukančių ratų. Kaito ir Tvirbuto galvoj. Ten daug

(Bus daugiau)

LIETUVIŲ ARCHYVAS

Lietuvos Istorijos Metraštis

BOLŠEVIZMO, NACIONALSOCIALIZMO, TREMTIES METAI

Redaguoja: Jonas LEONAS

21)

KĄ PALIETĖ BOLŠEVIKINĖ AMNESTIJA LIETUVOJE

VI. Minvydas

Paskutinis oficialus komunikatas apie paleidžiamus politinius kalinius buvo paskelbtas "Lietuvos Aido" 1940 m. birželio 22 d. rytinėje laidoje ir buvo šitoks:

"Birželio 21 d., vadovaujantis Respublikos Prezidento aktais, buvo paleista iš Vilniaus kalėjimo 15 politinių kalinių moterų ir iš Marijampolės kalėjimo 12 politinių kalinių. Elta."

Paskelbus šiuos komunikatus apie politinių kalinių paleidimą, bolševikinės santvarkos organizatoriai Lietuvoje pasinėdė kituose rūpesčiuose. Maskvos reikalavimai buvo patenkinti. Apie tai, kokių būdų ir kokių iškilmingumu buvo paleisti dar likę kalėjimuose kiti politiniai kaliniai, niekas jau neturėjo progos rašyti. Jie, tačiau, buvo paleisti su didele daugybe kriminalinių nusikaltėlių, kurių paleidimams Justas Paleckis nuolatos pasirašinėjo "Respublikos Prezidento aktais".

Lieka panagrinėti iš provincijos kalėjimų paleistų kalinių sudėtį pagal tautybes. Naudojosi dokumentais, kuriuos surinko valstybės saugumo departamentas.

Iš kokio kalėjimo:	Iš viso paleista:	žydų:	Lietuvių ir kitų
Siaulių	50	25	25
Raseinių	62	30	32
Ukmergės	33	12	21
Panevėžio	14	6	8
Bendrai:	159	73	86

Kadangi oficialiai buvo paskelbta, kad iš Siaulių, Raseinių, Ukmergės ir Panevėžio kalėjimų Paleckio aktais buvo paleistas 141 kalinis, tai reikia manyti, kad likusieji 18 kalinių buvo paleisti vėliau sudarytais aktais. Prie tų 159 kalinių prijungę dar 104 kalinius, paleistus pačiu pirmuoju aktu, mes galime tiksliai įsitikinti, kad iš viso bolševikai Lietuvoje tesuradę tik 263 kalinius, tarp kurių buvo 120 žydų ir 143 kitų tautybių — žymia dalimi lenkų, rusų, latvių ir kitų. Šia proga reikia atsiminti, kad vien rusai Lietuvos komunistų partijoje sudarė 4,97%. Tokiu būdu lietuvių procentas komunistų partijoje, lyginant su gyventojų skaičiumi, ir, pagaliau, visai nelyginant, buvo nepaprastai menkas. Apie bet kokių lietuvių tautos palinkimą į komunizmą negali būti nė kalbos. Visai lietuvių tautai komunistinės idėjos buvo visiškai svetimos ir per dvidešimt dvejis metus nelegaliai propaguoti komunizmas Lietuvoje nebuvo davęs jokių vaisių.

Būdinga dar ir tai, kad komunistų skaičius Lietuvoje neturėjo tendencijos didėti. Autoritetingi sluoksniai teigia, kad tam tikrais laiko tarpais būdavo pastebimas net to skaičiaus sumažėjimas. Pavyzdžiui, 1933 metais Lietuvoje buvo 1038 komunistai, o jau 1934 metais pasilikę tik 968. Komunistai tada aiškinosi, kad jie atlikę "tam tikrus pravalymus", tačiau ištikrųjų dalis sukdusiuųjų atsisakė nuo savo bendradarbiavimo su komunistais. Ir nuo 1934 metų iki pat 1940 metų pradžios, t.y., per šešerius metus komunistų skaičius ne padidėjo, bet sumažėjo; jis buvo kritęs iki 933, nors po Savitarpinės pagalbos pakto su SSSR sudarymo ir raudonosios armijos įgultų įvedimo į Lietuvą nelegaliai veiklai buvo susidariusios daug palankesnės sąlygos ir tokiu būdu komunistai galėjo padidinti savo eiles. Tačiau to neįvyko dėl visiško tautos nusigrizimo nuo komunistinių idėjų. Lietuvių tauta, jausdama artėjantį pavojų, tuo laiku komunistų labiausiai ir nepakentė.

Iš dokumentų aiškiai matyti, kas buvo tie paleistieji "politiniai kaliniai". Kadangi Lietuvoje buvo skirtingas režimas kalėjimuose laikomiems kaliniams ir politiniai kaliniai naudojami platesnėmis teisėmis bei turėjo geresnes sąlygas, tai daugelis nusikaltėlių savo kriminalinius nusikaltimus stengdavosi įvynioti į "politinę skraistę". Kai kuriems iš jų kartais ir pasisekdavo sudaryti klaidingą įspūdį.

Pavyzdys: Kariuomenės Teismas 1929.IX.25. nubaudė Juozą Gruodį kalėti sunkių darbų kalėjime iki gyvos galvos už nusikaltimus, numatytus Baudžiamojo Statuto 453 straipsnyje ir Ypatinių Valstybės Apsaugos Įstatų 14 str. 6 p. Šių baudžiamųjų nuostatų tekstai yra šitokie:

1) "453. Kas nusikalto nužudęs, tas baudžiamas kalėti sunkių darbų kalėjime ne trumpiau, kaip aštuonerius metus"; 2) § 14. Vietose, kur paskelbtas karo stovis, gyventojai už žemiau nurodytus nusikaltimus laikinai teisiškai Apygardos Teismo, kol bus įsteigti karo teismai ir gali būti svarbūs atsitiktinai baudžiami mirties bausme... 6) už nusikaltimą prieš žmogaus gyvybę ir žmogaus turto išplėšimą, jei tai padaryta politiniais tikslais arba jei tai sudaro pavojų visuomenei (banditizmas)..."

Ir šitas žmogžudys buvo paleistas su pirmais 104 politiniais nusikaltėliais, nes jis nužudė valdininką ir sugebėjo įrodyti, kad tai padarė "politiniais tikslais".

Irgi "politiniai kaliniai"

Dabar mes prieiname prie pačios įdomiausios ir bolševikams pačios reikšmingiausios vietos — prie paleidimo iš kalėjimų didelio skaičiaus kriminalinių nusikaltėlių, būtent, plėšikų, vagių ir žmogžudžių. Justas Paleckis ir jiems nesigailėdamas pasirašinėjo malonės aktus. Kaip pamatysime, šitokių nusikaltėlių buvo paleista žymiai daugiau.

1940 m. liepos 13 dieną Justas Paleckis, tarp eilės kitų malonės aktų, pasirašė ir šitokį aktą:

Pirmasis egzempliorius
Respublikos Prezidento
A k t a s

Nr. 1063

(Dviem egzemplioriais)

Remdamasis Lietuvos Konstitucija (str. 130) ir Teisingumo Ministro teikimu (1940 metų liepos mėn. 13 d. Nr. 19292) dovanoti likusias bausmių dalis šiems nusikaltėliams:

TĖVYNĖS MEILĖS KELIU!

LIETUVIŲ STUDENTŲ KORP. "NEO — LITHUANIA"
28 METŲ SUKAKTIES MINĖJIMAS NEW YORKE

Prieš 28 metus Kaune, dar neseniai pradėjusiame veikti Lietuvos universitete, įsikūrė lietuvių studentų organizacija, pasivadinus save "Neo — Lithuania", t. y. "Naujoji Lietuva". Ji pasirinko trumpą, bet gilų šūkį "Pro Patria" — už tėvynę.

Daug kam nebuvo aišku šių žodžių prasmė. Kai kas teigė, kad visiems tėvynės reikalai nėra svetimi, kiti gi priekaištavo, jog didelis patriotizmas arba tėvynės meilė stebia pasaulines tarptautinio pobūdžio idėjas, artimas visai žmonijai. Todėl buvo priekaištaujama, esą tokia organizacija nėra reikalinga.

Bet naujosios organizacijos šūkis "Pro Patria" nebuvo nauja, atsitiktinai sugalvota mintis. Ji iškilo daug anksčiau, prieš daugelį metų, sunkiais Lietuvai laikais, kada svetimieji mūsų tautą baigė nutautinti, laikę ją žuvusia. Šiam tamsiam laikotarpiu mūsų tautos žadintojai turėjo ir skelbė tik vieną idealą: tėvynės meilę. Jie kvietė lietuvių baudžiauninką ir bajorą, laisvą ūkininką ir miestietį, visus be išimties pabusti iš tautinio apsnūdimo ir jungtis vienybės lietuvių tautai gelbėti. Tiems pirmiesiems kovotojams rūpėjo tik lietuvių tautos reikalai. Jiems svetimos buvo dešiniųjų ir kairiųjų srovų selbiamos mintys, nes suprato, jog pradėjęs reikštis partiskumas neįjungs, o skaldys nedidelę lietuvių tautą.

Tokių vienijimo kelių ėjo Dr. J. Basanavičius su "Aušra", Petras Vileišis, Tumas-Vaižgantas, Antanas Smetona ir kiti. Šie pastarieji, kurie įsteigė ir spietėsi apie laikraštį "Viltis", išryškino tautinės vienybės idėją. Tai buvo tautininkų arba vidurio srovės pradžia.

Atgimusi Lietuva dar daugiau buvo reikalinga vieningo tautos fronto savo jaunai valstybei išlaikyti. Tautinio vieningumo mintis nei tuo metu nebuvo pasenusi. Ji buvo gyva ir derinosi su naujai atgimusios tautos dvasia. Vidurio srovė skynėsi kelią į gyvenimą. Neatsilikti nei mokslus, nei gyvenimą.

Laikyti. Tautinio vieningumo mintis nei tuo metu nebuvo pasenusi. Ji buvo gyva ir derinosi su naujai atgimusios tautos dvasia. Vidurio srovė skynėsi kelią į gyvenimą. Neatsilikti nei mokslus, nei gyvenimą.

Tiems, kuriems atrodė, kad dešiniųjų ir kairiųjų organizacijų ideologija yra svetima jų įsitikinimams ir dvasiai, pasirinko tėvynės meilės kelią, kurį pramynė lietuvių tautos pirmieji kovotojai.

Šiai idėjai ugdyti ir skleisti studijuojančio jaunimo tarpe 1922 m. lapkričio mėn. 11 d. buvo įsteigta, jau pradžioje minėta, organizacija su šūkiu "Pro Patria". Naujai įsteigtosios organizacijos narių galėjo būti kiekvienas lietuvis studentas, nežinantis kokios jis buvo religijos, tačiau įstatuose buvo pažymėta, kad narių dorovės principai grindžiami krikščionybės dėsniais.

Ši naujoji studentų organizacija patraukė su savin gausias jaunimo eiles. Kelerių metų eigoj ji žymiai išaugo ir tapo stipriu veiksmu akademiniame gyvenime. Geresnei veiklai vystyti teko steigti tos pačios ideologijos lygiagrečius, taip vadinamus broliškas korporacijas. Tuo būdu tapo suorganizuota studentų korporacija "Filiae Lithuania", žemės ūkio Akademijoj — "Jaunoji Lietuva", Prekybos Institute Klaipėdoje — "Hercus Monte", vėliau tremtinių studijuojančio jaunimo Vorkos Vileišis, Tumas-Vaižgantas, Antanas Smetona ir kiti. Šie pastarieji, kurie įsteigė ir spietėsi apie laikraštį "Viltis", išryškino tautinės vienybės idėją. Tai buvo tautininkų arba vidurio srovės pradžia.

Atgimusi Lietuva dar daugiau buvo reikalinga vieningo tautos fronto savo jaunai valstybei išlaikyti. Tautinio vieningumo mintis nei tuo metu nebuvo pasenusi. Ji buvo gyva ir derinosi su naujai atgimusios tautos dvasia. Vidurio srovė skynėsi kelią į gyvenimą. Neatsilikti nei mokslus, nei gyvenimą.

1. Juozui Pauliukoniui, s. Antano
2. Juozui Lieponiui, s. Jurgio
3. Stasiui Norkui, s. Jono
4. Pranci Daruliui, s. Tado
5. Pranci Taučiui, s. Leono
6. Pranci Kulišauskui, s. Prano
7. Pranci Juškevičiui, s. Juozo
8. Silvestrui Vėlviui, s. Antano
9. Silvestrui Vėlviui, s. Igno
10. Mečiui Giedraičiui, s. Juozo
11. Vincui Stankevičiui, s. Motiejaus

Kaunas, 1940 metų liepos mėn. 13 d.

(Pas.) J. Paleckis

E. Respublikos Prezidento p.

Ministras Pirmininkas

(A.V.) (A.V.)

(Pas.) P. Pakarklis

Teisingumo Ministras

Visi šitie nusikaltėliai, kuriems Paleckis dovanojė bausmę visai tokiu pat aktu, kurį jis pasirašė ir pirmiesiems 104-ies nusikaltėliams, buvo ne kas kitas, kaip šimtaprocentiniai kriminaliniai nusikaltėliai, kurie jau nesugebėjo prie savo nusikaltimų prijungti vienokio ar kitokio politinio atspalvio. Pats pirmasis šiame akte įrašytas kalinis Juozas Pauliukonis Marijampolės Apygardos Teisme 1934 metais buvo nubaustas kalėti sunkių darbų kalėjimo šešerius metus už nusikaltimus, numatytus Baudžiamojo Statuto 589 str. 4 ir 5 dalyse. Tai yra bausmės už plėšikavimą, atlikta kelių žmonių, kurie su parengtais pulti ginklais įsibrovė į gyvenamąjį namą.

Antras amnestuotasis, būtent Lieponis Juozas, buvo dar žymesnis nusikaltėlis: Kauno Apygardos Teismas už plėšikavimą 1932 metais buvo nubaudęs jį sunkių darbų kalėjimu net 19-ai metų.

Tas pats ir su kitais šiuo aktu amnestuotais: Norkus bausintas už plėšimus, nužudymus ir vagystes, Darulis už plėšimus ir taip toliau. Būdinga, kad amnestuotasis Pranas Kulikauskas buvo bausintas už kitokius nusikaltimus: už nužudymą, vagystes, pavogto turto slėpimą bei supirkinėjimą ir, pagaliau, už pabėgimą iš kalėjimo.

Iš šito sąrašo išsiskiria tik abu Vėlviai, kurie savo nusikaltimuose turėjo ir šokių tokių politinės veiklos žymelių. Sujungimas į vieną malonės aktą politinių ir grynai nusikaltėlių mus įtikina, kad bolševikai stengėsi iš kalėjimų paleisti galimai daugiau tokių žmonių, kuriais jie vėliau galėtų pasinaudoti. Pavyzdžiui, Pauliukonis iš kalėjimo išėjo, kaip kalinis ir tuojau pat grįžo į jį tarnautoju. Bolševikinis Kauno sunkių darbų kalėjimo viršininkas priėmė Pauliukonį sanitaro pareigom. Kurį laiką jis dar tarnavo, bet, kaip lietuvis sako, vilkas visuomet į mišką žiūri. Pauliukonis buvo kriminalinis nusikaltėlis, kriminaliniu nusikaltėliu pasilikio ir įvedus bolševikinę santvarką Lietuvoje. Būdamas kalėjimo tarnautoju, jis turėjo teisę laikyti ginklą. Kartą, gavęs kelias dienas atostogų, Pauliukonis išvyko į provinciją ir pasinaudodamas turimu valdišku ginklu įvykdė naują plėšimą.

Dabar patiems bolševikams savo amnestuotą kriminalinį nusikaltėlį reikėjo iš naujo grūsti į kalėjimą. Panašių atsitikimų, kaip su Pauliukoni, buvo ir daugiau.

(Bus daugiau)

me, yra jau mirę. Garbės narys ministeris B. K. Balutis gyvena Londone.

Universitetiniame gyvenime korporacija gyvai reikšėsi. Ji turėjo didelės įtakos studentinėj ir daugelis kitų studentų organizacijų ranka ransonėjo su korp. "Neo Lithuania". Studentų reikalams korporacija leido žurnalą "Akademiką".

Norėdama padėti savo nariams eiti mokslą, korporacija įsigijo Kaune namus, kuriuose buvo studentų bendrabutis. Tai buvo didelė parama ypač tiems studentams, kurie neturėjo pakankamai lėšų. Namai buvo statyti visuomenės aukomis, kurių dalį sudėjo Amerikos lietuvių. Aukoms rinkti Amerikoje buvo sudarytas komitetas, kuriame savo veiklumą pasižymėjo Amerikos lietuvis Juozas Ginkus ir Pranas Narvydas. Korporacija, įvertindama jų dviejų lietuvių nuopelnus, išsirinko juos savo mecenatais.

Korp. nariai, baigę aukštųjų mokslus, išėjo į gyvenimą turėdami ne vien profesinį išsilavinimą, bet ir visuomeninį patirtimą bei savo pasaulėžiūrą. Nepriklausoma Lietuva iš korporacijos susilaukė nemažai kultūrinių ir patyrusių darbininkų: profesorių, pedagogų, advokatų, tešėjų, ekonomistų, gydytojų, inžinierių, aukštųjų valdininkų ir keletą ministrų.

Be tiesioginių studijų narių aktyviai dalyvavo visuomeninėje veikloje. Kai 1940 m. birželio 15 d. pirmieji okupantai bolševikai įžengė į Lietuvos žemę, korporacija skaudžiai nukentėjo. Pati korporacija, kai ir kitos lietuviškos organizacijos, tuoj buvo okupantų uždaryta. Jos namai atimti ir gyvena juose studentai išsivakavo.

Bolševikai, vykdydami pirmuosius areštus, suėmė veikliausius korporacijos narius. Tik karui prasidėjus vienas kitas išsilaisvino, o kiti buvo nukankinti tardymo metu arba išgabenti į mirties stovyklas. Pirmasis trėmimas neaplenkė nei vieno nario. Tik laimingas atsitikimas vienam kitam davė progos išvengti ištremimo Sibiran. Vokiečių okupacija irgi pareikalavo korp. narių nemažų aukų. Daugelis korporantų nacių buvo suareštuoti, išvežti į Vokietiją ir uždaryti į koncentracijos stovyklas. Ne vienas ten baigė savo dienas nepakeldami kalinio kančių.

Antrasis bolševikų sugrįžimas į Lietuvą — dabartinė okupacija — daugelį taurių lietuvių paverė priešintis ir gintis ginklu. Trumpas, tačiau liūdnos žinios jau yra mus pasiekusios, jog partizanų mirtimi yra žuvę lietuvių, kaip ir kurie korp. nariai.

Dalis korporacijos narių, pergyvenusių šio karo sunkumus, išsilaisvinus iš kalėjimų, kacetų, ar išvengus Sibiro, laimingai yra pasiekę šį kraštą. Korporantai, gyvenantieji New Yorke, neseniai buvo susirinkę Logan Inn svetainėje ir ten paminėjo savo organizacijos 28 metų sukaktį.

Tai nebuvo džiaugsmo šventė, tačiau ir ne nusiminimo. Teisingiau bus, jei pasakysiu, kad tai buvo savų jėgų patikrinimas kovai, kuriai šiandien turi ryžtis kiekvienas lietuvis.

Dar prieš iškilmą suiegos dalį susirinkę "Neo Lithuania", "Filiae Lithuania", "Jaunoji Lietuva" ir "Viltis" korporantai įsteigė sambūrį ir išsirinko vadovaujamus organus. Į valdybą buvo išrinkti: V. Abraitis, G. Silinienė, S. Mackevičius, J. Siliūnas ir A. Gudaitis. Rev. komisijon: Malinauskienė, J. Butkus ir K. Krulikas. Garbės teismas: S. Jakštas, J. Kiaunė, Paprockienė, Siliūnas ir A. Sodaitis. Susirinkusieji įsipareigojo jungtis į Lietuvos laisvinimo kovą. Iškilmingoj šventės dalyvis sveikintojų žodžiai ir linkėjimai kryo vien apie Lietuvos

Taupyti galima ir laisčiau! Prašykite informaciją paštu!

STANDARD FEDERAL SAVINGS & LOAN ASS'N.

PIGIOS PASKOLOS NAMAMS

TAUPLYK SAUGIAI... mes per 41 metus visiems išmokėjome paskolas.

Turtas per 25 milijonus dolerių. Atsargos fondas per 2¼ milijono U. S. Government Securities ir grynais pinigais per 12 milijonų STIPRIAUSIA TAUPYMO ĮSTAIGA CHICAGOJE

Federal Savings & Loan Insurance Corporation narys

JUSTIN MACKIEWICH, PRESIDENT & MGR. 4192 Archer Avenue Chicago 32, Illinois

TELEFONAS: Virginia 7-1141

DARBO VALANDOS: Kasdien nuo 9 iki 4.

Trečiadieniais nuo 9 iki 12 dienų. Ketvirtadieniais nuo 9 iki 8 vak.

laisvinimą. Korporaciją šventės proga sveikino: Juozas Ginkus ir Pranas Narvydas, abu korp. mecenatai, Simutis — Lietuvos Gen. Konsulato New Yorke atache, O. Valaitienė — Moterų d-Sagys — atsargos karininkų korp. "Ramovė" mecenatas, J. Liepinaitis — L. k. savanorių centro valdybos vardu, V. Alksnis — L. tremtinių d-jos New Yorko skyriaus vardu, Jazavitas — radio kalbėtojas, R. Merkeliš, L. žurnalistų s-gos pirmininkas — korporacijos "Samogitia" vardu, G. Siliūnienė — korp. "Filiae Lithuania" vardu, Sirusienė — korp. "Jaunoji Lietuva" vardu, A. Gudaitis — korp. "Viltis" vardu, St. Gudas — ats. karininkų korp. "Ramovė" vardu, Mackevičienė — skautų vardu, Dr. Slavinskas — korp. "Fraternitas Lithuania" vardu, Montvila — korp. "Šarūnas" vardu ir Malinauskas — korp. "Plėnas" vardu. Taip pat susilaukta daug

sveikinimų raštu iš bičiulių ir vienminčių, gyvenančių Amerikoje, Kanadoje, Australijoje ir Europoje. Tačiau iš ten, kur korporacija gimė ir gyvavo, nesulaukta nei vieno žodžio, nes ten okupanto maskolio kruvina ranka neleidžia nei vienam prabilti i laisvą pasaulį.

Po gausių sveikinimų korp. filialas Dr. Br. Nemickas, buvęs Vilko narys, turiningoj pasikaitoj išdėstė korp. ideologiją. Koncertinėj daly, kurią išpildė "Aitvarų" kvartetas, vedamas muziko Mrozinsko, padainuota keletas nuotaikingų dainų.

Sventė buvo baigta studentišku pobūviu. Jo metu tyliai skambėjo tradicinė daina "Lietuva brangi, mano tėvyne". Ji jaudino kiekvieną iki ašarų ir visus trumpai valandėlei grąžino į tėviškę, į mielą Kauną, kur ant kalno dungso korporacijos rūmai ir laukia sugrįžtant savo tikrųjų šeiminkų.

A. Sd.

TAUTINIŲ KORP. ŠVENTĖ CHICAGOJE

Lapkričio 11-12 d.d. po visą pasaulį išsiblaškę neolithuanai minėjo Korp! Neo-Lithuania 28 metų sukaktį. Tai dieną kiekvienais metais lyg kokia grandinė sujungia visus į vieną, stipriais ideologiniais ryšiais susietą, studentų metais išaugusią akademišką šeimą.

Chicagoje šią šventę antri metai mini jau nebe vieni neolithuanai, bet ir kitų broliškiųjų korporacijų, — Filiae Lithuaniae, Jaunoji Lietuva, Lietuva, Hercus Monte ir tremtyje įsteigusi Viltis, — nariai, dabar susilieję į vieną šeimą — lietuvių Tautinių Korporacijų Sambūrį Chicagoje. Tai visiškai logiška, nes tremtyje, išnykus buvusiems organizaciniais rėmams, paliko visiems bendra jungtis — tautinė ideologija. Tokiu būdu šį kartą buvo švenčiama ir pirmosios Sambūrio metinės.

Sventės išvakarėse, lapkričio 11 d., žurnalistas Vyt. Kasniūnas per Margučio radiją supažindino čikagiečius su Korp! Neo-Lithuania ir Sambūriu. Koks nuostabus sutapimas: Neo-Lithuania gimė tuo metu, kai mūsų laikinojoje sostinėje Kaune ir Lietuvos Universitete vyko aštrios kovos... dėl lietuviųybės.

Rytojaus dieną, lapkričio 12, įvyko pats minėjimas, kuriame dalyvavo virš šimto Sambūrio narių iš Chicagos ir josios artimųjų apylinkių. Sambūrio pirmininkas Dr. J. Paplėnas apibūdino tautinės studentijos gyvenimo raidą Nepriklausomoje Lietuvoje, okupacijų metu ir tremtyje. Užgnaužus lietuvių tautos laisvę, korporantai attingai dalyvavo ir dalyvauja tautos laisvės kovoje, rezistencinėje

veikloje. Daug buvo nužudyta, kalinta, deportuota, dalis ir tremtyje fiziniai palūžę ir peranksti turėjo išsiskirti iš mūsų šeimos, jų tarpe garbės narys Antanas Smetona (Clevelande), inž. Tuskenis (Australijoje), prof. Dr. Elvikis (Chicagoje) ir kt. Visi žuvusieji pagerbti tylos minute.

Šventėje dalyvavę Lietuvos Konsulas Dr. P. Daužvardis savo sveikinimo žodyje džiaugėsi gausia akademikų šeima ir pažymėjo, kad šiuo metu Lietuvos byla daugiausiai dominasi įvairiuose valstybiniuose bei tarptautiniuose organuose, kad visų mūsų pareiga visur ir kiekviena proga Lietuvos bylą kelti ir visomis jėgomis dirbti, siekiant vieno tikslo — atstatyti Lietuvos Valstybės suverenumą.

Raštu šventės dalyvių sveikino ALT Sąjungos pirm. adv. A. Oliš, dėl ligos negalėjęs šventėje dalyvauti, korporantų sambūriai ir atskiri nariai iš New Yorko, Clevelando, Philadelphia, Montrealio, Toronto, Vokietijos ir kt. Sambūrio nariai savo šventės proga pasiuntė sveikinimus garbės nariui ministeriui B. K. Balučiui, minist. St. Lozoraičiui, minist. P. Žadeikiui, ALTS pirm. adv. A. Olišui.

Posėdis baigtas Dr. T. Dirmeiko paskaita, kurioje jis paaiškino vyksiančią kovą dėl pasaulio taikos ir vienalytiškumo, o taip pat ir mūsų vietą toje kovoje.

Meninę dalį atliko buv. Korp! Filiae Lithuaniae pirm. operos solistė Sof. Adomaitienė, akomponuojant muzikai A. Kučiūniui. Šventė baigta bendru pobūviu, per kurį šventės dalyviai atnaujino savo asmeniškus ryšius, pasidalino naujais išpučiais.

Sp.

LIETUVIAI AMERIKOJE

NASHUA, N.H.

ALT SAJUNGOS 14 SKYRIUS RENGIA KONCERTĄ

ALTS 14-to skyriaus rengiamas koncertas įvyks gruodžio 2 d. šeštadienį, 7:00 val. vak. Našvėje, Junior High School auditorijoje, Spring St. Programoje dalyvaus Vilniaus operos solistai — Stasys Liepas, baritonas, ir Juzė Krištolaitytė, sopranas. Palydovas planu — kompozitorius Jeronimas Kačinskas. Be to, vietos tautinių šokių grupė (8 poros) pašoks tautinių šokių. Toliau programa bus užbaigta šokių vakaru.

Koncertu vietos lietuviai labai domisi, nes tokių žymių meninių pajėgų apsilankymas čia retas dalykas.

PASIKEITIMAS ALTS 14 SK. VALYBOJE

Skyriaus valdybos išdėstymas P. Davulis, susidarius nepalankioms veikimo sąlygoms, iš valdybos pasitraukė. Išdėstymą rinkta Paulina Znadienė. Taigi dabar valdyboje yra: A. Ulčickas — pirmininkas, K. Grauslys — sekretorius, P. Znadienė — išdėstymą.

BROOKLYN, N. Y.

vakaras — koncertas

Lapkričio 26 d. 4:00 val. p. p. New Yorko tautinių draugijų sambūris rengia vakarą — koncertą, kuris įvyks Alliance svetainėje (195 Grand St., Brooklyn, N. Y.).

Programoje: 1) "Aitvarų" kvartetas, vedamas A. Mroziński; 2) Harmonijos ansamblis,

vedamas V. Pranckienės; 3) solistai: V. Pranckienė ir A. Vasiliauskas; 4) Valst. Dramos Teatro aktorius K. Vasiliauskas; 5) šokiai, grojant Kontrimo orkestrui. Įėjimas \$1.00.

PHILADELPHIA

SLA 8-tojo APSKRITIES ATSTOVŲ SUSIRINKIMAS

Spalio 25 d. Philadelphiajį įvyko SLA 8-toja apskr. atstovų susirinkimas. Dalyvavo adv. C. S. Cheledenas, sekr. inž. Vl. Norkus ir kuopų atstovai: Jonas Grinčius, Zigmantas Jankauskas, Antanas Tvaranavičius, Antanas Griganavičius, Jonas Vaivada ir K. Krivickas. Advokatas C. S. Cheledenas padarė pranešimą iš Baltimorėje įvykusio SLA seimo. Po to priimta keletas nutarimų apskrities kuopų veikimo reikais.

Visų pirma nutarta surengti tokį rengimą, kuriame naujai atvykusieji lietuviai būtų supažindinti su SLA veikla ir su fraternaline apdrauda. Parengimas įvyks gruodžio 10 d. Lietuvių Muzikinėje salėje.

Kuopos paragintos, kad dėtų pastangų surasti naujų narių tiek iš naujai atvykusiųjų, tiek

ir iš vietinių lietuvių jaunųjų tarpo.

Nutarta imtis žygių, kad kitų kolonijų apskrities ir kuopos sudarytų komitetą, kuris rūpintųsi susivienijimą taip perorganizuoti, kad jo finansiniai, apdraudų, šalpos ir kiti reikalai būtų tvarkomi pagal šių dienų reikalavimus ir kad ligšiolinė sistema būtų pataisyta.

Philadelphijos 8-to apskrities valdyboje įvyko pakeitimas: išdėstymą Dambraskienė pasitraukė iš pareigų ir tos pareigos laikinai pavestos eiti inž. Vladui Norkui.

Naujas žodynas

V. Pėteraičio "Mažasis lietuviškai - angliskasis žodynas"

Gabija, 370 Union Ave, Brooklyn 11, N. Y.

Kaina \$2.00.

AS LAIKIAU PAMALDAS UŽ STALINĄ

Įdomus stačiatikių dvisiško pasipasakojimas. 60 puslapių knygelė. Kaina — 50 centų. Galima užsisakyti Dirvoje, siunčiant 50c pašto ženklais, arba \$1.00 už dvi

NEW CHINA RESTAURANT

Cleveland's Finest and Most Beautiful Eating Place
CHINESE and AMERICAN DISHES
1710 EUCLID AVE.

HANG THE WEATHER —
WASH WHENEVER YOU PLEASE!

SKALBIMO DŽIOVINTUVAS

Jūs skalbiat — ir džiovinat — nesirūpindamos apie orą. Viena diena yra tiek pat gera, kaip ir kita. Jūsų skalbiniai visada švieži ir švarūs, be suodžių ar dulkių dėmių, arba be ženklių vaikų ar ko kito prisilietimo. Jums nereikia nei virvių, nei kablių, nei jokių gnybtukų, taip pat!

VENKITE VARGINANČIO DARBO! Virvių tempimas, skalbinių kabinimas ir nuėmimas, kilnojimas sunkių krepšių su šlapiais skalbiniais — visa tai atkrinta, jeigu turite automatinį GASO skalbinių džiovintuvą.

Kaip žaibąs per skalbyklą! Jūs tą atliekat per akimirka! Kai vienas žlugtas skalbiamas, kitas jau džiošta... ir jums gal net nereikia nei glaistyti! Skalbiniai džiošta minutes — ne valandas. Viskas automatiškai. Jūs tik nustatote kontrolę, ant sauso ar drėgno. Sausai išdžiūvę skalbiniai nesusiraukšėja — daugumo nebereikia nei glaistyti. Tai modernus, lengvas būdas džiovinti. IR PIGU, TAIP PAT! GASO skalbinių džiovintuvu išdžiūvinsit žlugtą už 1/2c — ir su GASO skalbinių džiovintuvu jūsų skalbiniai bus išdžiūvinti greičiau, negu kitokių džiovintuvu. Tad dar šiandien pamatykit GASO skalbinių džiovintuvą!

The EAST OHIO GAS Company

TELEVISION! See Louise Winslow on "The Women's Window" Mon. thru Fri. — WEWS, Channel 5

PRAŠOM TALKON

KETURI MĖNESIAI — šių metų spalio, lapkričio, gruodžio ir ateinančių metų sausio, skelbiami

DIRVOS PLATINIMO TALKOS LAIKU.

Talkoje dalyvauti kviečiami visi skaitytojai ir kiti tautiečiai, kurie linki, kad Dirva būtų plačiau skaitoma ir stiprėtų savo turinys.

Vietoj vaišių, kurios pagal lietuvių papročius paprastai talkininkams rengiamos, bet kurių šiuo atveju jokių būdu nebūtų galima surengti, Dirva numato eilę dovanų tiems, kurie per šiuos keturis mėnesius pradės prenumeruoti Dirvą, ir platintojams, kurie per tą laiką pripirš Dirvai naujų skaitytojų.

Penkiolika dovanų:

Amerikoje gaunamų lietuviškų knygų, pasirinktų paties dovanų gavėjo, kiekvienam už \$10 vertės (arba \$10 grynais pinigais).

Šios dovanos skiriamos skaitytojams ir platintojams ir atiteks laimėjimo būdu.

Jos bus skiriamos, jei per talkos laiką bus išleista ne mažiau kaip 250 skaitytojų ir 250 platintojų taškų, tai yra, jei per tą laiką bus gauta ne mažiau kaip 250 naujų metinių prenumeratorių, arba atitinkamas skaičius dalinių prenumeratorių.

Dvi dovanos:

kiekviena po \$50 pinigais.

Šios dovanos skiriamos skaitytojams ir platintojams ir atiteks laimėjimo būdu.

Jos bus skiriamos, jei per talkos laiką bus išleista ne mažiau kaip po 400 abiejų taškų.

Dvi dovanos:

kiekviena po \$100 pinigais.

Šios dovanos skiriamos skaitytojams ir platintojams ir atiteks laimėjimo būdu.

Jos bus skiriamos, jei per talkos laiką bus išleista ne mažiau kaip po 750 abiejų taškų.

Didžioji dovana — \$150

Ši dovana bus paskirta daugiausiai taškų surinkusiam platintojui, tačiau tik tokiu, kuris bus surinkęs ne mažiau kaip 30 taškų, ir jei per talkos laiką bus išleista bent 1000 platintojų taškų.

Jei du ar daugiau platintojų turėtų lygias taškų, tai ši dovana teks vienam iš jų laimėjimo keliu.

Kiekvienas naujas prenumeratorius, kuris užsisakys Dirvą jos platinimo talkos metu, tai yra, nuo 1950 metų spalio mėn. 1 d. iki 1951 m. sausio m. 31 d., gaus po DU TAŠKUS dovanoms laimėti: vieną skaitytojo, kitą platintojo. Kiekvienas taškas bus paliudytas tam tikru ženklu su numeriu.

Kas Dirvą užsisakys per platintoją, tas gaus tik skaitytojo tašką, o platintojo tašką gaus platintojas. Bet platintoju gali būti kiekvienas senas ir naujas skaitytojas, jeigu tik jis prikalsins ką kitą užsiprenumeruoti Dirvą ir atsiųs Dirvai jo prenumeratorius mokėstį. NORS IR VIENĄ NAUJĄ PRENUMERATORIŲ GAVĘS PLATINTOJAS GALI LAIMĖTI \$10, \$50, arba ir \$100 VERTĖS DOVANĄ!

Kas talkos metu užsisakys Dirvą ne visiems metams, o tik daliai, tas gaus ir taškų tik atitinkamą dalį: jei mokės tik \$1 (už 13 savaitių), tai gaus tik po ketvirtadalį skaitytojo ir platintojo taško. Jei mokės \$2, gaus po pusę abiejų taškų, o mokėdamas \$3, gaus po tris ketvirtadalius taškų. Jei tam taško numerui teks dovana, tai ji bus padalinta tarp tų, kurie, turės to taško atskiras dalis.

Dovanos bus skirstomos 1951 m. vasario mėn. Smulkiau apie tai bus paskelbta atskirai.

IKI NAUJŲ METŲ DIDŽIOJI SLIAPTARNIŲ

knyga tik už 3 dolerius!

Geriausią Žiemos švenčių (Kalėdų) dovana jums patiems, jūsų giminėms ir draugams.

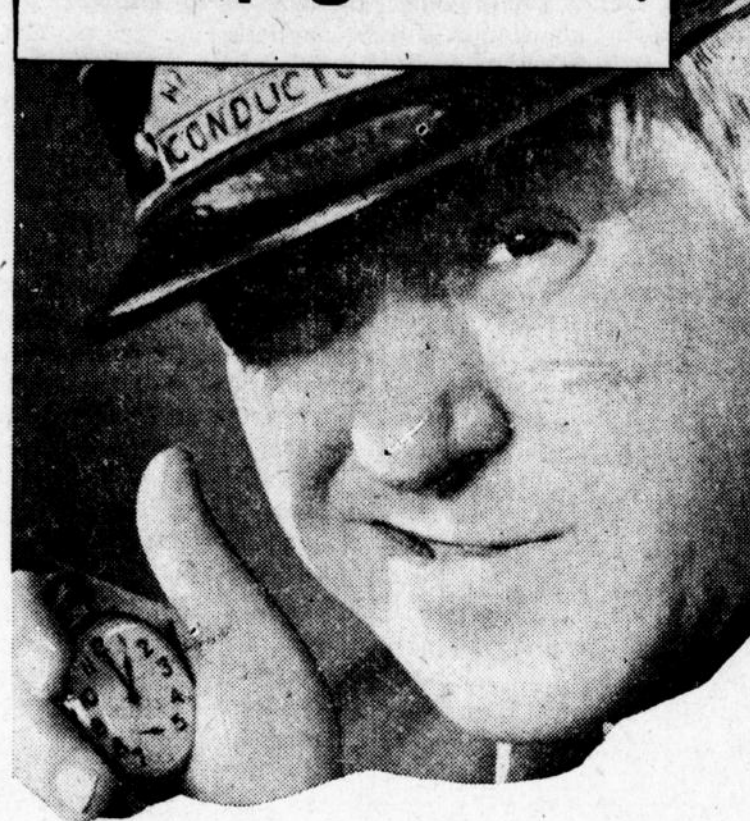
Skaitydami SLIAPTARNIŲ knygą, matysite Amerikos lietuvių nuveiktus darbus dėl lietuvių, kultūros ir gerinio, šviesesnio gyvenimo; taipgi labai karštas kovas "Sliaptarnių" su "Kryžiais"

Tai iš tikrųjų yra pirmutinė lietuvių literatūroje knyga, kurioje atsimūša Amerikos lietuvių gyvenimas, tarsi veidrodys arba teatro filmoje. 652 dideli puslapiai; kieti drobės viršeliai; Dr. Siupo, "dėdės" šerno ir kun. Dembskio atvaizdai; o kaina dabar tik \$3.00! Bet po Naujų Metų ir vėl bus \$5.00

Reikalaukit (tuoj, kad nepritrūktų!) šiuo adresu:

Dr. Al. Margeris
3325 So. Halsted St., Chicago 8, Ill.

Greitesniam sujungimui
Šauk pagal numerį

• Tolimo atstumo sujungimas lėks kaip po "highball" signalo, jei pasakysit telefonininkei šaukiamą kito miesto numerį. Tai bus tikriausiai dvigubai greičiau!

Geresniam, greitesniam patarnavimui turėk savo asmeninį numerį sąrašą!

THE OHIO BELL TELEPHONE COMPANY

•PAKELIUI Į MIRTĮ — B. Gaidžiūno aprašymai apie pergyvenimus vokiečių kalėjimuose. 231 pusl. Kaina \$1.00

Mūsų specialybė

virtuvių, vonių, arkų ir spalvotų langų
PERTAISYMAS

Taip pat popieriuojame arba dažome kambarius

K. ŠTAUPAS

16908 Endora Rd. KE 1-8794

JONAS G. POLTER

Lietuvis

Namų Maliavotojas

Popieriuotojas

Apkainavimas ar patarimas reikale jūsų namo pagražinimo suteikiama nemokamai.

495 East 123rd St.
Telef.: POTomac 1-6899

Why
Pay More?

CLEVELAND TRUST
PERSONAL LOANS
ARE LOW-COST
EASY TO ARRANGE

The
Cleveland
Trust Company
THE BANK FOR ALL THE PEOPLE

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba rąkandai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERSIS, dėl apkainavimo, ko visada reikalauja apdraudos kompanijos pirm, negu išmoka už nuostolius.

P. J. KERSIS
609-12 Society for Savings Bld.
Telef.: MAIN 1-1773.
Rezidencija: PENINSULA 2521

Greetings and Best Wishes to Our Friends and Patrons
SCOTT DIME STORE
WHERE YOU FIND EVERYTHING YOU NEED
13956 Cedar Rd. ER 1-1748

P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAIN 1-1773. REZIDENCJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Clevelande ir APYLINKĖSE

Atvyksta H. Kačinskas,

B. Brazdžionis ir A. Gustaitis

Po čiurolioniečių jubiliejinio vakaro, kuris įvyksta šį sekmadienį (daugiau apie jį skaitykite čia pat dedamame skelbime) artimiausias didelis kultūrinis įvykis Clevelande bus —

GRUODŽIO 10 DIENĄ

Tai bus ALT Sąjungos Clevelando skyriaus rengiamas.

LITERATOROS VAKARAS

To vakaro programą atliks pagarsėję savo puikiais pasirodymais trys žodžio menininkai: aktorius Henrikas Kačinskas, poetas Bernardas Brazdžionis ir rašytojas - humoristas Antanas Gustaitis. Be to, žodinė meno programą dainomis papildys mūsų simpatingosios ir visų klausytojų pamėgtos čiurolionio ansamblio solistės — N. Aukštutienė ir A. Stempušienė, kurioms pianu pritaris Alg. Nasvytis.

Kitą savaitę paskelbsime ištisą vakaro programą, iš kurios bus visiškai aišku, jog tai bus vienas iš pačių įdomiausių vakarų, kokių kada Clevelande yra buvę. Bilietai bus pradėti pardavinėti ateinančią savaitę. Jų bus galima gauti Dirvoje ir pas platintojus.

KAS UŽ, KAS PRIEŠ
IR KODĖL?

Tokia tema bus pranešimas ALT S-gos rengiamame susirinkime, kuris įvyks penktadienį, gruodžio 1 dieną, 8:00 val. vak. Lietuvių Salėje (didžioji). Tai bus pranešimas apie Amerikos Lietuvių Tarybos suvažiavimą New Yorke. Kviečiami dalyvauti ne tik ALTS skyriaus nariai, bet ir visi, kuriems įdomu apie tą svarbų suvažiavimą išgirsti daugiau, negu laikraščiuose bus parašyta. Pranešimą darys ten dalyvavęs Amerikos Lietuvių Tarybos narys V. Rastenis.

SUSIRINKIMAS ŠVIETMO
REIKALAI

Sekmadienį, leprk. 26 d., 11:30 val. (po pamaldų) Lietuvių salėje šaukiamas lietuvių katalikų susirinkimas lietuvių vaikų švietimo klausimams svarstyti. Visi kviečiami ko gausiausiai atsilankyti.

ATSŪVESTA KARIUOMENĖS
SVENTĖ

Tremtinių draugijos ir buvusių Lietuvos kariuomenės karių iniciatyva lapkričio 19 Lietuvių salėje buvo suruoštas gražus minėjimas. Tremt. draug. pirm. J. Daugėla, priminęs laisvės kovų prasmę, pakvietė kalbėti Lietuvos kariuomenės generolą K. Tallat-Kelpšą. Kultūringoje kalboje buvo peržvelgti mūsų istorinė praeitis ir pastangos dvasi-

niais bei fiziniiais ginklais kovojo dėl laisvės.

Po to buvo vaidinama S. Lauciaus 4 veiksmų drama "Signalas". Veikalą režisavo Vl. Braziulis. Veikalas labai aktualus šiems laikams, nes vaizduoja bolševikų slautėjimą Lietuvoje. Dalis vaidinusių, ypač K. Cienas, Vasiliaskas, Motiejūnas sukūrė tikrai įdomius tipus. Publikos buvo pilna salė.

SLA VAKARAS

Pereitą šeštadienį įvykusiam vakare publikos daugumą sudarė senoji, o ne naujoji ateivija. Daugelyje kitų parengimų dabar būna atvirkščiai. Programoje buvo dainos (solistės — S. Kudo-kienė, V. Morkūnienė, akomp. A. Nasvytis, paskui čiurolioniečių vyrų choras) ir SLA svečių iš centro kalbos (Dr. Vinikas ir Dr. S. Biežis). Vakaro metu buvo pagerbti keli aktyvūs Clevelando SLA veikėjai: F. Baranuskas, S. Čerauka, J. Alekna, M. Miščikienė. Vakara vedė J. Daugėla. Sekmadienį, lapkr. 19, centro atstovams pagerbti buvo iškilmingi pietūs, kuriuose dalyvavo 55 asmenys.

ASTUONI TREMTINIAI
IŠVYKO KARIUMENĖN

Clevelando tremtiniai jau išleido į JAV kariuomenę astuonis savo narius. Šiomis dienomis išlydėti — Jonas Nasvytis ir Vladas Gyls.

KREPSINIS IR ŠOKIAI

Šį šeštadienį, lapkričio 25 d. Cathedral Latin Gym, 2057 E. 107 St. bus dvejose lietuvių komandų krepšinio rungtynės. Pirmos rungtynės 6:30 val. p. p. Šv. Jurgio par. veteranų ir naujakurių L. S. K. žaibo komandų. Antrosios — tarp Clevelando lietuvių sportininkų klubo The Saints ir Du Bois, Pa., lietuvių komandų. Įėjimas 50 c. Po rungtynių The Saints klubas svečiams iš Du Bois rengia šokių Lietuvių salėje, 8:30 val. Čia įėjimas 75 c. Naujakurių jaunimui reikėtų išnaudoti šią progą susipažinti su čia gimusiais jaunuoliais, kurie nesikrato lietuvių vardo ir jaučiasi lietuviais, kiti nors ir lietuviškai nemokėdami.

YPATINGA PROGA!

Galite nupirkti 2 šeimų namą įmokėdami tik 500 dolerių! 71-os ir Wade Park srityje, didelis sklypas, 5 kamb. apačioj ir 5 viršuj. Mokejimai — kaip nuoma. Kreipkitės į Mr. KROTMAN Tel.: SU 1-5135

Lietuvių Kultūros Fondo Clevelando skyrius Čiurolioniečių veiklos dešimtmečio sukaktuvių proga rengia iškilmingą jiems pagerbti aktą, kuris įvyks šį sekmadienį, 1950 metų lapkričio 26 dieną 6:30 val. p. p. Clevelando Public Auditorium — Little Theatre salėje. Programoje bus atitinkamos iškilmės ir pačių sukaktuvinių ansamblio koncertas (bendras choras, atskiri chorai, šokiai ir choras su liaudies istrum. orkestru). Visi dalyvaukime toje svarbioje ir domioje iškilmėje. Kvietimai gaunami Dirvoje, pas P. P. Muliolį, Spaudos Kioske ir pas LKF valdybos narius. Išlaidoms apmokėti mokama tik \$1.00. Moksleiviai moka tik 50 centų.

V. BABARSKAS SU ŽMONA
iš 17818 Neff Road, lapkričio 24 d. išvyksta atostogų į Floridą.

PADEKA

Lapkričio 18 d. įvyko SLA Clevelando kuopų vakaras. Jam maloniai taikininkavo solistės Sofija Kudokienė ir Viktorija Morkūnienė, pianistas Algirdas Nasvytis, Čiurolionio Ansamblio dirigentas Alfonsas Mikulskis ir ansamblio vyrų choras. Visiems nuoširdžiausiai dėkojame.

SLA Vakaru rengti
Komisija

PRANEŠIMAS

Mr. Henry C. Roth, Lyndhurst Motor Sales, Inc., pirmininkas, maloniai kviečia visus klyvlandiečius aplankyti jų įmonę, kuri yra 5327 Mayfield Rd., ir pasiūlyti naujo 1951 metų Studebaker automobilio, bei pabandyti jį pavažiuoti. Naujos linijos, puikus V 8 Rocket motoras — verta pamatyti ir pabandyti, juo labiau, kad lietuviams svečiams visus paaiškinimus suteiks lietuvis pardavėjas Paul Tomsic, kuriam bus tikrai smagu patarnauti tautiečiams.

PARDUODAMAS NAMAS

2-jų šeimų, 1377 East 93 St. prie Superior, po 5 1/2 kambario kiekvienas butas, gerai įrengti, 3 garažai, nauji pečiai, \$13,200. Parduoda pats savininkas.

PARDUODAMI MOGLIAI

mažai vartoti, pigia kaina. Galima kreiptis kiekvieną metu: 3056 Payne Ave.

RKO Keith's 105th

Lapkričio 22 25 "Two Flags West", su Joseph Cotten, Linda Darnell, Jeff Chandler

CLEVELAND, OHIO

Rudens laikas!

Tai yra laikas, kuris primena, jog jau laikas taupyti, kad žmogus galėtų aprūpinti savo gyvenimo reikalus.

Clevelande Lietuvių Bankas yra puikiausia taupymo vieta, o po naujų patvarkymų dabar kiekviena taupymo knygtė yra Federal Insurance Corporation apdrausta iki \$10.000

Tai yra Jungtinių Valstijų valdžios užtikrinimas

Čia ir šeštadieniais (subatomis) atidaryta iki 1 val. p. p.

THE SUPERIOR SAVINGS
AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave.

HE 1-2498

KALĖDINIAIS PIRKINIAIS

apsirūpinkit dabar, pirkdami pas

kaimynus ir sutaupydami!

VISKAS VAIKUI

Nepaprastą krautuvę, kurioje jūs galite pirkti viską ir pigiai, pradedant būtiniais tualetu dalykais ir švelniausiais drabužėliais, baigiant žvėliais žaisleliais ir smulkiais reikmenėliais.

KRIKSTYŲ REIKMENYS IR VAIKŲ APRANGA

ROSELAND SHOPPE

6933 Superior Ave., — Cleveland, Ohio. — EX 1-5224
MRS. ROSE KUNŠIŠ — MRS. ROSE BALTRUS

PAMATYKIT NAUJĄ.
1951m. STUDEBAKER

su nuostabiuoju V 8 Rocket motoru!

Yra Pamatyk Mes ju
dabar! šiandien! turime!

Geriausias pirkinys

Tuoj už miesto

LYNDHURST MOTOR SALES, Inc.

5327 MAYFIELD ROAD, tuoj prie Town Hall
HENRY C. ROTH, president HI 2-2688 JOSEPH EVANS, general manager

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park

EX 1-0911

Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys virtuvei ir kiekvienam Jūsų buto kambariui

ZEMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS

Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriams lietuviškoje krautuvėje

Pilnai padengta apdrauda

UTah 1-4515

WM. DEBBS PAINTING CO.

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

I J. SAMAS. JEWELER

Persikėlė į naują didesnę ir gražesnę krautuvę

7007 Superior Ave.

Greta Ezella Theatre

Dabar jau turime didesnę rinkinį Deimantų, Žiedų, Laikrodžių ir visokių gražaikių, už nupigintą kainą.

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wilkeli - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas

—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—

6202 SUPERIOR AVE.

HEnderson 1-9292

JAKUBS & SON
FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metų simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue

ENDicott 1-1763

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 6820 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: ENdicott 1-4486.
Redaktorius Vincas RASTENIS (buto telefonas: UTah 1-6747) Redaktorius Belys GAIDŽIUNAS (buto telefonas: GARfield 1-7406)

ESMĖ

LIETUVOJ PASAKODAVO, kaip kartą ūkininkas bandė pas kaimyną pasiskolinti vežėčias. Kaimynas, pusiau išklauseęs prašymą, pertraukia:

— Tai kad, matai kaimynėli, negaliu dabar. Mano akėčios pačioj galulaukėj, kada dabar jas iš tenai paimsi...

— Betgi, kaimynėli, man akėčių nei nereikia, tu man vežėčias paskolink kokiai dienai.

— Taigi kad va dabar tai tikrai nieko nebus. Gale lauko ilgai stovėjo, piemenys ir akėtvirbalus išlupinėjo, dar reiks kalvėn važiuot, naujus įdėt. O dabar kokias gi naujas iš akėčių be virbalų...

Taip tie kaimynai ir nesuskalbėjo: vienas apie vežėčias, kitas apie akėčias...

SITA PASAKĖČIA ir iš jos kilęs plačiai žinomas priežodis ne kartą prisiminė diskusijose apie lietuvių bendruomenės susiorganizavimą Amerikoje. Net pačios Tarybos suvažiavime kai kuriais momentais galėjo susidaryti panašūs įspūdys, kad vieni kalba apie viena, kiti visai apie kita. Todėl, kad labai dažnai kalbantieji tuo klausimu kreipė dėmesį ne į esmę, o į antros ar trečios eilės smulkmenas, kurios iš tikrųjų visai nesvarbios ir gali būti vienaip ar kitaip suvartytos, visai nekeičiant pačios reikalo esmės.

BENDRUOMENĖS problema yra aktuali visai ne dėl to, kad to žodžio įvedimas į apyvartą būtų nepaprastai svarbus, ir ne dėl to, kad kas nors manytų, jog formalumų ar "biurokratijos" sistemos pakeitimas būtų laikomas lietuviškos veiklos išganymu.

Šios problemos esmė yra visų pirma ta: pabandyti apimti lietuvių organizacinę sistemą daugiausia lietuvių, nei dabar yra apimta; pabandyti sukurti tam presnį ir organizacinį ryšius tarp lietuvių, negu dabar yra; visų pažiūrų lietuviams patriotams bendrų tikslų siekimą pabandyti suorganizuoti tikslingiau, negu dabar yra; veiklos finansinį pamatą pabandyti suorganizuoti aiškesnį ir pastovesnį, negu dabar yra; pabandyti sukurti organizuotą ryšį tarp visame pasaulyje išsiblaškiusių lietuvių, kurio dabar beveik visiškai nėra.

KRAŠTUTINIS AMBICINGUMAS gal ir gali būti įžeistas tokių užsimojimų paminėjimu. Gali sakyti — kaip tai, tai reikiama, kad viskas, kas ligi šiol buvo su tokiu pasiaukojimu veikta, yra niekai, viskas paniekinama?

Iš tikrųjų, kai kurie net labai žinomi veikėjai taip ir kalba... Bet ir jie patys pripažįsta, kad labai daug lietuvių yra už organizuotos lietuviškos ribų — daug daugiau, negu toje veikloje. Jie pripažįsta, kad ir organizuotoji veikla yra dar gana palaida, kad joje dalyvaujančių didelė dalis ne tik nenori girdėti jokių įsakymų, bet nenori kalbėti net ir apie savanoriškus įsipareigojimus. Jie pripažįsta, kad tokia jau esanti lietuvių psichologija Amerikoje, pagal kurią, esą, jų veiklumas bei dosnumas remiasi daugiausia vienokia ar kitokia jų nuotaika, bet ne kokių nors pastovių įsipareigojimų ar drausmingumo bei tautinio solidarumo jausmu. Jie pripažįsta, kad tik du klausimai lietuviškoje veikloje yra tvarkingi vieningų vadovybių — Lietuvos bylos reikalais rūpinimasis ir tremtinių šalpa bei migracija, bet ir tai tarp tų dviejų centrų bent finansų organizavime nėra aiškiai suvartytos bendradarbiavimo. Visa eilė kitų visiemis lietuviams vienodai svarbių reikalų neturi jokio bendro tvarkytojo. Jie pripažįsta, kad dabartinis veiklos finansavimas

yra panašus į neorganizuotą medžioklę, kur kiekvienas atskiras medžiotojas eina sau medžioti, kada jam į galvą ateina ir kur dažnai keli medžiotojai veja tą patį kiškį, palikdami kitus ramybėje. Niekas netvirtina, kad tokia medžioklė yra sėkminga. Visi ar bent daugumas sutinka, kad ir ryšio tarp įvairiose pasaulio šalyse esančių lietuvių per mažą, gera būtų jo daugiau turėti.

Bet... Visa eilė tuos trūkumus pripažįstančių veikėjų yra dėlto kartais laikosi seno nepažangaus ūkininko galvojimo: Mano tėvai ir seneliai taip darė, ir aš taip darau — nenoriu aš tų visokių prasmanymų — mašinų, dirbtinių trąšų ar dar kokių dyvų!

Taip, tikrai, ir čia kartais iš žinomų veikėjų lūpų išgirsti: Septynias dešimtis metų taip darėm ir didelius darbus nuveikėm, tai kokių čia dabar galų dar išgalvosite! Turim gerą arklį ir važiuojam, kaip tėvai važiojo, tai kam jį mainyti — gal kitas bus dar aklas ar šlubas!

Teisybė, toks atsargus galvojimas kartais yra pamatuotas, bet vis dėlto dažniau jame yra atžagareiviskumo, negu išminties. Jeigu Amerika būtų prisilaikiusi tokios seno nepažangaus kaimiečio psichologijos, šiandien ji jokių būdu negalėtų negalėtų pasididžiuoti esanti pažangiausia pasaulio šalis.

TIEMS "KONSERVATORIAMS" būtų pravartu štai apie ką pagalvoti: jeigu jau turimasis "arklys" ištisų dar pavažiuojamas, "automobilias" jo vieton įsigyti negalim, o gal nei tinkamų kelių jam neturim, tai kodėl vis dėlto negalėtumėm tą savo gerąjį "arklį" bent pakaustyti, pakinktus ir patį vežimą bent kiek pagerinti?

Kaip tik šitokia prasmė ir buvo Amerikos Lietuvių Tarybai patiektų siūlymų, su tuo ir Taryba pagaliau, kad ir po atsparių diskusijų, vienbalsiai sutiko. Siūlyta ir nusištatyta nesilimti tokių reformų, kurios Amerikos lietuvių visuomenės susiorganizavimą turėtų pakeisti iš pamatų, bet siekti tokių organizacinių papildymų bei patobulinimų, kurie priartintų tą susiorganizavimą prie pirmą minėtų esminių tikslų.

Tie siūlymai patobulinimai visų pirma liečia susiorganizavimo metodą, atitinkamai praplečiant jau esamą Amerikos Lietuvių Tarybos santvarką. Drauge turi būti kiek išplėsti ir Tarybos tikslai, kurie ligi šiol apsiribojo tik vienu, visi tikimės, laikiniu tikslu — Lietuvos nepriklausomybės atkovojoju.

Šis tikslų praplatimas galės ir turės būti formaliai įrašytas į įstatus, turės būti rūpestingai suderintas su šio krašto įstatymų reikalavimais, bet tie formalūs įrašymai greičiausiai negalės visiškai pilnai išreikšti tos dvasios, kuri faktiškai visais laikais, kad ir nerašyta, bet kiekvieno susipratusio lietuvių sąmonėje esanti, buvo ir turi būti viso lietuvių veikimo žvaigždė — kelrodė. Šiandien tą dvasią, tas idėjas bene geriausiai turim įrašę **Lietuvių Chartoj**.

Šios idėjos kai kam pasirodė esančios "lietuvišku sionizmu". O Amerikoje tai esą nepriimtina, nes tai esą priešinga... amerikiečių asimiliacijos siekimams ir net įžeidžia ir daugybę tų lietuvių, kurie tik to ir atvykę į šį kraštą, kad asimiliuotųsi...

Tačiau pačių žydų sionistų drąsus, platus veikimas Amerikoje liudija, kad tokioms idėjoms Amerika nėra priešinga. Taip pat ir socialistams, jei kuriems tautinė asimiliacija atrodo šventesnė už tautinio susipratimo išlaikymą, prisimintina, kad yra ir žydų socialistų sionistų organizacijos.

Mūsų šio Lietuvių Charta iš esmės nieko nauja mums neskelbia, o tik ryškiai primena, ko lietuvis svetimame krašte niekad neturėtų užmiršti, jei jis brangina lietuvių vardą.

Nutarė imtis tvarkyti bendruomeninio susiorganizavimo reikalą, kuriant jį ant ligšiolinių Amerikos lietuvių susiorganizavimo pamatų ir persitvarkymui pasirošti ligi atenančių metų vasario 16 dienos.

Amerikos Lietuvių Tarybos suvažiavimas, įvykęs New Yorke lapkričio 17 ir 18 dienomis, galės būti laikomas vienu iš svarbiausių įvykių šių laikų Amerikos lietuvių visuomenės gyvenime, jeigu jo nutarimas bus veikliai ir rūpestingai įvykdytas.

Nes jis nutarė taip praplesti Tarybos veikimo sritį ir būdą, kad tikrai būtų ko plačiausiai atsiliepta į visus šiuo metu kilusius pagėidavimus bei neatidėliotinus reikalus.

Štai tų svarbiųjų nutrimų esminiai bruožai:

1. Taryba iš esmės pritarė bendruomeniško susiorganizavimo idėjai ir pripažino, kad to reikalo nebegalima atidėlioti neribotam laikui;

2. Taryba pripažino, kad tą problemą išspręsti ir išsprendimo įvykdymu rūpintis yra jos pačios pareiga;

3. Taryba pripažino, kad tą problemą tegalima išspręsti atitinkamai išplečiant jos pačios uždavininių programą ir organizacinę struktūrą, būtent: į darbą programą įtraukiant visus Amerikos lietuviams (ir iš viso lietuviams) bendrus reikalus o organizacinę struktūrą išplečiant taip, kad ji kotampriau apimtų visus čia gyvenančius tautiškai sąmoningus lietuvius, arba apimtų bent kiek galint daugiau; vadinasi, kad toji organizacinė struktūra galėtų siekti ne tik jau organizuotus, bet ir ligi šiol organizacijose nedalyvaujančius tautiečius.

Todėl vykdomajam Komitetui yra pavesta drauge su Chicagoje jau jo sudaryta ir veikiančia bendruomenės problemos studijų Komisija iki 1951 metų SAUSIO 15 DIENOS galutinai parengti Amerikos Lietuvių Tarybos statuto atitinkamą projektą, kuris turės būti patiekiamas ratifikuoti Tarybą sudarančių organizacijų centrams taip, kad naujas Amerikos Lietuvių Tarybos statusas — Amerikos lietuvių bendruomeniško susiorganizavimo statusas — galėtų būti jau paskelbtas ir pradėtas vykdyti nuo 1951 metų VASARIO 16 DIENOS.

Tam naujam statutui parengti Amerikos Lietuvių Tarybos suvažiavimas sudaryta komisija patiekė visą eilę sugestijų, iš kurių matyti, kad, nekeičiant dabar esamos Amerikos lietuvių susiorganizavimo sistemos, o tik atitinkamai praplečiant Tarybos santvarką, galima surasti būdą, kuris galėtų pasiekti svarbiausius bendruomeniško susiorganizavimo tikslus. Tas sugestijas nutarta perduoti naujo statuto redagavimo komisijai, kaip medžiagą.

Be to, nutarta įgalinti Vykdomajam komitetą sudaryti prie to komiteto dvi komisijas:

1. Politinės bei visuomeninės veiklos planavimo komisiją,
2. Kultūrinės veiklos planavimo komisiją.

Šių komisijų prasmė yra visų pirma ta, kad vienas Vykdomasis Komitetas, sudarytas tik iš keturių asmenų, negali pašvesti tiek laiko ir neturi tiek jėgų, kad galėtų parodyti tiek iniciatyvos, kiek visuomenė iš vadovybės norėtų sulaukti. Antra vertus, sudarant tokias komisijas būtų progos įtraukti į aktyvų vadovavimo darbą didesnę kiekį turimų intelektualinių pajėgų, lygiai iš naujakurių, lygiai ir iš čia gimusių lietuvių intelektualų tarpo, kurie taip pat gali ir nori

Prieš ir už

Šių išvadų Tarybos suvažiavimas prieš tik po ilgo, daugiau kaip pusdienį užtrukusių diskusijų, kurių metu momentais galėjo atrodyti, jog bendruomeniško organizavimosi klausimas bent čia turės būti galutinai palaidotas ir pasilikti spontaniškų pasireiškimų "iš apacių" objektas. Kai kuriems mintis apie bendruomenę atrodė ne kas kita, kaip Tarybos dešimtmečio darbo ardynas, nutolimas nuo darbo už Lietuvos nepriklausomybę ir taip toliau. Mintis, kad būtų galima pasiekti ligi šiol dar ir neorganizuotus lietuvius, kad būtų verta pabandyti sistematingiau rinkti lėšas lietuviškos veiklos reikalams — kai kam atrodė dideliu idealistiška fantazija, jei ne blogiau... Iš kitos pusės kai kam atrodė, kad pati visų lietuvių pasauliniu mastu susiorganizavimo idėja yra lyg koks "lietuviškas sionizmas", kuris esąs priešingas amerikinei asimiliacijos idėjai, todėl ta mintis tiesiog galinti užgauti tuos lietuvius, kurie atvykę į Ameriką tikslu čia asimiliuotis, tai yra, tapti nieku kitu, kaip tik amerikiečiais...

Dar kai kam atrodė, kad Taryba ir taip jau didelį uždavinį turi, kurio pakanka ir Tarybai ir visiems, tad jau nebegalima galvoti apie kokį nors programos praplatimą, reikia palikti viską, kaip ligi šiol buvo. Ta proga ir Amerikos lietuviai buvo apibūdinti ne visai šviesiomis spalvomis. Laimei, tas apibūdinimas išėjo iš senųjų žinomų veikėjų lūpų. Jeigu taip kas nors iš naujųjų drįstų panašiai prisitarti, tai galėtų kilti baisus triukšmas, kaip drįsta taip įžeisti... Esą, apie pastovų solidarumą mokesčių nėra ko nei kalbėti, nes, girdi, čia tave lengviau pavaišins už kelis dolerius, bet už nikėlį solidarumo mekesčiui kovos kaip liūtai...

Kaip paprastai, taip ir prieš šį suvažiavimą buvo pranašų, kurie tarėsi jau iš anksto suuoštę,

savo sugebėjimus paskirti lietuviškiems reikalams.

Tos komisijos, numatyta, turės faktiškai parengti įvairius klausimus Vykdomojo Komiteto sprendimams taip, kad pačiam komitetui netektų su tais klausimais daug gaišti, o tik galutinai spręsti — taip ar ne. Atrodo, kad aktyviesiems visuomenininkams — kultūrininkams teks patalkinti Vykdomajam komitetui taip, kad tie Tarybos "smegenų centrai" tikrai galėtų susidaryti toki, kuriuose pasireikštų visos pranašesnės čia gyvenančių lietuvių intelektualinės pajėgos — jei ir ne visos tiesiogiu dalyvavimu komisijose, tai artimu bendradarbiavimu, kuris yra įmanomas net ir per didesnius atstumus.

Koks yra kuriuo klausimu susirenkančiųjų nusistatymas. Kadangi bendruomenės klausimas jau iš anksto buvo laikomas šio susiorganizavimo darbu tvarkos didžiausiu klausimu, tai ir pranašystės daugiausiai sukosi apie tai. Ir pranašavo, kad nieko neišeis, nes tik tautininkų grupė yra aiškiai iš anksto pasisakiusi už teigiamą sprendimą, o sandariečiai su socialistais jei ir priartų, tai vistiek neturi vilčių, nes, jų žiniomis, katalikų grupė stosianti greičiau prieš...

Bet pasirodė visai kas kita. Suvažiavimo pradžioje buvo sudaryta komisija, kuri bendruomenės klausimą referuotų susirinkimui. Komisijon buvo pakviesti prel. Balkūnas, Gervickas, V. Rastenis, Vitaitis. Be to, su ja bendradarbiauti pakviesti Vyd. Tarybos pirmininkas V. Sidzikauskas ir buv. Vyd. Tar. narys inž. Navickas, kurie savo laiku yra dalyvavę to klausymo svarstyme dar Europoj.

Kai komisijos vardu buvo praneštas vieningas komisijos siūlymas, pagal kurį Taryba pati turi tapti bendruomenės organizatore ir vadovybe, o dabartinis Tarybos organizacinis tinklas tolimesnio bendruomeniško organizavimosi branduoliu, prabilo opozicija tam pasiūlymui.

Čia ir paaiškėjo padėtis, visai priešinga pirmą minėtoms pranašystėms: svarbiausi opozicijos reikšėjai buvo sandariečiai ir socialistų vyriausi reprezentantai Taryboje. Šalia jų dar vienas — kitas ir iš "mažesniųjų", kėlusį kai kuriuos grynai lokalinio pobūdžio samprotavimus. Bet po pietų pertraukos prabilo kiti, kurių tarpe ypač ryškiai komisijos narys prel. Balkūnas ir, pagaliau, pats Tarybos pirmininkas L. Šimutis. Pirmasis ta proga pabrėžė, kad katalikų srovė Amerikos lietuviuose yra stipriausia, gausiausia ir daugiausia padaranti. Bet lietuviškiems reikalams bendrą talką pripažįsta ir joje dalyvauja, nors ir mažesnėmis teisėmis, negu priklausantys pagal skaičių. Sako, mums būtų daug parankiau susiorganizuoti taip, kad vadovybė būtų renkama visuotiniu lietuvių balsavimu, nes turim per 200,000 suregistruotų parapijiečių, kurie klauso kunglų nurodymų ir visus būtų daug patvirtinti vieningo pabrėžimo. Ta dėka ir iš visų srovių sudaryta komisija per vienos valandos posėdį galėjo priimti prie sutartinio vieningo pasiūlymo, kuris suvažiavime klausimą pastatė aiškioje šviesoje. Taip ilgą laiką tamsioje klaidžiojusi problema pagaliau kai, nors tik ketvirtadaliu teisė-

mis, į bendrą darbą vardan tos Lietuvos einame ir eisime. Pareiškęs, kad esąs visiškai įsitikinęs, jog numatytųjų kelių einant tikrai galima bendruomenės klausimą išspręsti visus patenkinančia prasme, karštai siūlė neišsiskirstyti iš šio susirinkimo be konkretaus nutarimo.

L. Šimutis, irgi pritardamas, kad reikia teigiamai išspręsti šį klausimą ir prisidėdamas prie siūlymo, kad esamąjį studijų komisiją, priimdama dėmesin suvažiavimo komisijos sugestijas greičiau parengtų klausimo sprendimą Tarybos santvarkos išplėtimo ribose, nuo savęs dar pasiūlė, kad būtų sudarytos pirmą minėtos komisijos.

Beje, diskusijose dar buvo nurodyta, kad daugeliu atžvilgių reikalui žalingas būtų pats Amerikos Lietuvių Tarybos vardo net ir nežymus pakeitimas. Diskusijų pabaigoje kalbėdamas komisijos referentas V. Rastenis pareiškė, kad Amerikos lietuvių vyriausiam visuomeninei vadovybei nėra jokių kliūčių ir toliau vadintis Amerikos Lietuvių Taryba (t. y., neprededant žodžio "Bendruomenės"), nes svarbu ne vardas, o susitvarkymas. Toliau pažymėjo, kad visas priešpriešinimas siūlymiems sprendimo principams išplaukia greičiausiai vien tik iš neprisirengimo pasiūlymams, kas gi siūloma, dėl ko, vietoj pasistengus suprasti siūlymą esmę, vaizduojamasi nebūti babaui ir stojama į kovą prieš nesamas baisesnybes. Jeigu tokie šūviai į nesamus tautininkus eina net iš pačių Vyd. Komiteto narių, tai tenka daryti išvadą, kad arba kai kas pavėlavo susipažinti su suvažiavimo programon įtrauktu klausimu, ar per anksti patį suvažiavimą sušaukė, kad nespėjo reikiamai pasirošti... Kiekvienam atveju siūlė nutarti taip, kad reikalas būtų visai baigtas bent per du mėnesius laiko, kadangi santvarkos išplėtimo metmenys yra jau gan plačiai parengti.

Rezoliucijų komisijos atstovas J. B. Laučka tada pasiūlė rezoliuciją, kurioje sujungti L. Šimutis ir bendruomenės klausimo komisijos siūlymai. Tos rezoliucijos mintis jau atpasakota šio straipsnio pradžioje. Už rezoliuciją balsavo visi — taip pat ir tie, kurie, sprendžiant iš pirmų pasisakymų atrodė nenorį dėl dėti apie kokį nors nutarimą tuo klausimu šiam susirinkime.

Iš tokios dalykų eigos nereikia suprasti, kad bendruomenės klausime nusistatymai buvo pasiskirstę pagal sroves. Priešingai, lygiai socialistų, lygiai sandariečių atstovų tarpe bene didesnė dalis principu nusistatė už teigiamą to klausimo išsprendimą. Tą patį galima pasakyti ir apie susivienijimą bei Katalikų Federacijos atstovų tarpe. Visų tarpe buvo abejojančių, bet tik dėl tos priežasties, kad nebuvo išsiryškėję atskyrimo, kaip praktiškiau tą klausimą spręsti.

Tik Tautinės Sąjungos atstovai jau turėjo visiškai aiškų nusistatymą, nes iš anksto, kaip žinoma, tą reikalą buvo plačiai apsvaistę ir turėjo paruoštą konkretų siūlymą. To dėka ir iš visų srovių sudaryta komisija per vienos valandos posėdį galėjo priimti prie sutartinio vieningo pasiūlymo, kuris suvažiavime klausimą pastatė aiškioje šviesoje. Taip ilgą laiką tamsioje klaidžiojusi problema pagaliau kai, nors tik ketvirtadaliu teisė-

ANGLŲ KALBOS

neįmanoma išmokyti be vadovėlių ir žodynų.

Didžiausias šios rūšies literatūros pasirinkimas yra Lietuvių Spaudos Centre "Gabijoje"

V. PETERAITIS, Mažasis lietuviškas anglų kalbos žodynas, su tarimi, 415 psl., daugiau kaip 12,000 žodžių. Kaina \$2.00
V. PETERAITIS, Didysis lietuviškas anglų kalbos žodynas, daugiau kaip 30,000 žodžių, 580 psl., didelio formato. Kaina \$5.00
A. HERLITAS, Angliškai lietuviškas žodynas, 400 psl. Kaina \$3.00
A. LALIS, Lietuviškai anglų ir angliaiškai lietuviškas žodynas, 2 tomai kartu Kaina \$14.00
J. KUKANAUZA, Anglų kalbos gramatika lietuviams, 192 psl. Kaina \$2.00
V. MINKUNAS, Anglų kalbos skaitiniai, 184 psl. Kaina \$1.20
Anglų kalbos mokytojas, 174 psl. Kaina \$2.00

Su užsakymu, pridėdant po 15 centų smulkiais pašto ženklais persiuntimui, siūsti kartu ir pinigų, čekius ar Money Order, adresuotus:

GABIJA
340 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y.

DIRVA, Lithuanian Weekly, published by Ohio Lithuanian Publishing Company, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Phone: ENdicott 1-4486. Issued in Cleveland every Thursday. Editor Vincas RASTENIS. Assistant Editor Belys GAIDŽIUNAS. Entered at Second-Class matter December 6th, 1915, at the Cleveland Postoffice under the act of March 3, 1879.
Subscription per year in advance: in the United States — \$4.00, in Canada — \$4.50 (5.00 Canadian dollars), elsewhere — \$5.50.
DIRVA išleista kiekvieną ketvirtadienį Clevelande, Leidybės Ohio Lietuvių Leidybos B-vė. Prenumeratos kaina metams, mokant iš anksto: Jungtinės Amerikos Valstybėse — \$4.00, Kanadoje — \$4.50, (5.00 kanadiški doleriai), kitur — \$5.50. Galima mokėti ir dalimis, pradedant bet kurio mėn. laiku.